

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

УДК 327:339.92:63(477+73)

ПОГОДЖЕНО

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Савицька І.М.
« ___ » _____ 2024 р.

**ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО
ЗАХИСТУ**

Завідувач кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук

_____ Хвіст В.О.
« ___ » _____ 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

Співробітництво між Україною та США в аграрній сфері

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньої програми канд. іст. наук, доцент _____ Кравченко Н.Б.
Керівник магістерської кваліфікаційної роботи канд. політ. наук, доцент _____ Грушецький Б.П.
Виконав _____ Онишко М.А.

КИЇВ – 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри міжнародних відносин
і суспільних наук
_____ Хвіст В.О.
«__» _____ 2024 р.

З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ
Онишко Михайло-Петро Андрійович

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Орієнтація освітньої програми **освітньо-професійна**

Тема магістерської роботи: «Співробітництво між Україною та США в аграрній сфері»

затверджена наказом ректора НУБіП України від

27.10.2023 р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру

31.10.2024р.

Вихідні дані до магістерської роботи:

- 1) Статистика щодо обсягу аграрної продукції, що експортується з України до США.
- 2) Аграрні відносини України та США
- 3) Перспективи розвитку відносин України та США

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

- Здійснити огляд аграрної ситуації в Україні та США.
- Проаналізувати аграрний сектор в Україні та США;
- Визначити торговельні відносини України та США;
- Дослідити можливі напрями для подальшого розвитку співпраці?;
- розкрити стан сучасних міжнародних механізмів які сприяють розвитку відносин між Україною та США в аграрній сфері.

Дата видачі завдання

05.11.2023 р.

Керівник магістерської роботи

_____ Грушецький Б.П.

Завдання прийняв до виконання

_____ Онишко М.А.

РЕФЕРАТ

магістерської роботи

студентки магістратури гуманітарно-педагогічного факультету спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»,

освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Онишка Михайла-Петра Андрійовича

на тему: «Співробітництво між Україною та США в аграрній сфері»

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Основний текст магістерської роботи викладено на 89 сторінках, у тому числі робота містить 62 використаних джерел. Робота присвячена співробітництву між Україною та США в аграрній сфері. Аграрний сектор України є одним із стратегічних напрямів економіки, відомим значним потенціалом для виробництва зернових, олійних культур, овочів, фруктів та інших сільськогосподарських товарів. На світовій арені Україна давно утвердилася як важливий експортер сільськогосподарської продукції. Співпраця з США, яка є лідером у передових агротехнологіях, відкриває значні перспективи для підвищення продуктивності, стійкості та конкурентоспроможності українського аграрного сектору.

Тема співробітництва між Україною та США в аграрній сфері обумовлена потребою України у стабілізації економіки шляхом залучення іноземних інвестицій і передових технологій, що може підвищити ефективність сільського господарства та зміцнити експортний потенціал. В умовах зростання світового попиту на продукти харчування така співпраця сприяє забезпеченню глобальної продовольчої безпеки, зокрема через підтримку США, що є одним із лідерів аграрних технологій.

Ключові слова: Агросектор, Інвестиції, Продуктивність, конкурентоспроможність

ЗМІСТ

ЗМІСТ	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 Аналіз сучасного стану аграрного сектору в Україні та США.....	8
1.1 Огляд аграрної ситуації в Україні	8
1.2 Огляд аграрної ситуації в США.....	17
1.3 Порівняльний аналіз аграрного сектору в Україні та США	22
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	25
РОЗДІЛ 2 Механізми співробітництва між Україною та США в аграрній сфері	27
2.1 Торгівельні відносини України та США	29
2.2 Українсько-американські інвестиційні проекти	37
2.3 Науково-технічне співробітництво між Україною та США.....	44
2.4 Взаємодія України та США з аграрних питань у міжнародних організаціях.....	48
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	51
РОЗДІЛ 3 Вплив співробітництва на розвиток аграрного сектору в Україні та США	53
3.1. Економічні аспекти	55
3.2. Соціальні аспекти.....	65
3.3. Екологічні наслідки та сталість розвитку	73
3.4. Політичні аспекти	81
3.5. Перспективи подальшого розвитку співробітництва.....	91
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	93
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ДО РОБОТИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	1008

ВСТУП

Актуальність теми. Україна має значний потенціал у вирощуванні сільськогосподарської продукції, такої як зерно, олійниці, овочі, фрукти та інше. Її аграрний сектор вже давно визнаний на світовому ринку. США володіє передовими технологіями в агросекторі, такими як сільськогосподарська механізація, системи зрошення, генетично модифіковані організми та інші. Ці технології можуть бути корисними для України для підвищення продуктивності та якості продукції. Розвиток співробітництва в аграрній сфері може призвести до збільшення експорту української продукції до США та інших країн, що може позитивно вплинути на економіку України. Співробітництво між Україною та США у сфері сільського господарства може сприяти забезпеченню стабільності на глобальному ринку продовольства, допомагаючи забезпечити достатню кількість продукції для світового споживача.

Також Сполучені Штати є одним із найважливіших партнерів України в політичній і військовій сферах. Від початку російської агресії у 2014 році, США підтримують Україну, надаючи їй значну допомогу для зміцнення обороноздатності та стабільності. Під час повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році роль США ще більше посилилась, і на сьогодні це одна з найбільших держав-партнерів, яка надає Україні військову, економічну та дипломатичну підтримку.

США забезпечують Україну передовими видами озброєння, такими як системи HIMARS, протитанкові комплекси Javelin, засоби ППО, артилерію та інші технології, що дозволяють Україні захищатися від агресії. На початку 2023 року загальна вартість військової допомоги Україні з боку США перевищила 50 мільярдів доларів, що робить її найбільшою допомогою такого роду серед усіх країн-партнерів України.

Не слід забувати, що США активно підтримують Україну на міжнародній арені. Сполучені Штати допомагають об'єднувати західних союзників навколо підтримки України в таких організаціях, як ООН, НАТО, ЄС, і сприяють запровадженню санкцій проти Росії. США також тиснуть на інші країни для

підтримки територіальної цілісності України та надають допомогу в політичних реформах, необхідних для зближення з євроатлантичним співтовариством.

Окрім військової, США надають значну економічну підтримку Україні, зокрема для стабілізації економіки, відновлення критичної інфраструктури та надання гуманітарної допомоги.

Мета: Визначити сучасний стан і перспективи співробітництва між Україною та США в аграрній сфері для досягнення взаємовигідних економічних, соціальних і політичних результатів.

Завдання дослідження:

1. Здійснити огляд аграрної ситуації в Україні та США.
- 2.Зробити порівняльний аналіз аграрного сектору в Україні та США.
- 3.Проаналізувати аграрний сектор в Україні та США.
- 4.Визначити торгівельні відносини України та США
- 5.Ознайомитись з українсько-американськими інвестиційними проектами.
- 6.Проаналізувати науково-технічне співробітництво між Україною та США.
- 7.Дослідити аграрне питання взаємодії України та США у міжнародних організаціях.
- 8.Проаналізувати економічні аспекти.
- 9.Проаналізувати соціальні аспекти.
- 10.Проаналізувати політичні аспекти.
- 11.Звернути увагу на екологічні наслідки та сталість розвитку аграрного сектору.
12. Визначити перспективи подальшого розвитку співробітництва між Україною та США в аграрній сфері.

Предмет дослідження: Співробітництво між Україною та США в аграрній сфері.

Об'єкт дослідження: Процеси, які відбуваються в аграрній сфері України та США та взаємодія між ними з метою досягнення взаємних економічних, соціальних та політичних цілей.

Практична значимість дослідження: Дослідження може допомогти визначити конкретні шляхи підвищення співробітництва між Україною та США в аграрній сфері, що сприятиме розвитку обох країн. Аналіз потенціалу та ідентифікація можливостей співпраці дозволить обома країнам оптимально використовувати свої ресурси, включаючи земельні та людські ресурси. Обмін технологіями та кращими практиками між Україною та США може допомогти підвищити продуктивність та стабільність сільськогосподарського сектору. Укладання угод і спільних проектів у сільському господарстві може призвести до збільшення експорту, створення нових робочих місць та загального економічного зростання.

Теоретична значимість дослідження включає: Дослідження дозволить розширити розуміння процесів та факторів, що впливають на співробітництво між країнами в аграрній сфері. Результати дослідження можуть бути корисні для наукових спільнот та використовуватися для подальших досліджень у галузі міжнародних відносин, економіки та сільського господарства. Дослідження може внести вагому методологічну складову у дослідження взаємодії країн у сфері сільського господарства та міжнародного співробітництва.

Новизна дослідження: В даний час не так багато досліджень зосереджені на цій конкретній темі, хоча це має велике значення для обох країн та міжнародного господарства в цілому. Дослідження може поєднувати аналіз економічних, соціальних, політичних та технологічних аспектів співробітництва в аграрній сфері між Україною та США. У зв'язку зі зміною геополітичної ситуації в світі, в тому числі і в регіоні Східної Європи, дослідження може розглядати нові можливості та виклики для співробітництва між цими двома країнами.

Апробація: Онишко Михайло-Петро. Всеукраїнський науково-практичний вебінар «Російсько-українська війна: від гібридної агресії до повномасштабного вторгнення» (Київ, НУБіП, 01.03.2024). Доповідь: «Вплив повномасштабного російського вторгнення в Україну на україно-американське співробітництво в аграрній сфері».

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ ТА США

1.1 Огляд аграрної ситуації в Україні

Ураховуючи сучасні умови, що характеризують аграрний сектор економіки України, можна відзначити ряд соціально-економічних та геополітичних факторів, які безпосередньо впливають на проблеми його розвитку. Згідно з поглядами Лупенка Ю.О.,[1] серед таких проблем варто виділити:

- зменшення обсягу валової продукції сільського господарства;
- необхідність розширення ринків збуту;
- обмеження фінансової бази розвитку агропідприємств;
- зменшення кількості малих господарств, зокрема фермерських.

Розвиток аграрного сектору має враховувати сучасні соціальні, економічні та екологічні виклики, такі як кризовий стан сільськогосподарської сфери в селах, руйнування сільських спільнот, перевага малих сільськогосподарських виробників та дисбаланс у сільському господарстві.

Для ефективного розв'язання цих проблем важливо звернути увагу на аграрне законодавство. М.Я. Ващишин вказує на низку проблем, включаючи декларативність соціальних пільг для сільськогосподарського розвитку, недоліки у регулюванні аграрного лізингу та відсутність ефективного механізму охорони земель сільськогосподарського призначення.[2]

Також важливо підкреслити роль аграрної освіти та науки, які є основою для теоретичного та практичного втілення концепції сталого розвитку аграрного сектору. Державна аграрна політика, як і зовнішня, грає важливу роль у стимулюванні розвитку аграрних відносин.

Слід також звернути увагу на інформаційний та інноваційний розрив між містом і селом, який призводить до відтоку населення з сільських територій. Розвиток аграрних інформаційних відносин та використання сучасних технологій можуть сприяти вирішенню цієї проблеми.

Інститут аграрної економіки відіграє важливу роль у розвитку аграрного сектору, надаючи наукові рекомендації та розробляючи інформаційні технології для забезпечення ефективності агропромислового виробництва.

У зв'язку з триваючою війною Російської Федерації проти України, яка вже триває понад два місяці, стоїть перед загрозою зменшення виробництва сільськогосподарської продукції. Це особливо актуально через обмеження доступу до земельних угідь, бо частина територій України наразі стала небезпечною через розташування вибухонебезпечних снарядів, в тому числі мін. Така ситуація спричинена вторгненням Російської Федерації на територію України, що спричинило логістичні проблеми у зоні бойових дій, а також загальне зменшення інвестицій в аграрний сектор.[3]

Згідно з прогнозами Інституту аграрної економіки на 2022 рік, очікується спад виробництва практично у всіх сільськогосподарських культурах через нестачу палива, добрив та насіння, а також через мінування полів та окупацію частини земель російськими військами. Зокрема, у регіонах, де проводиться звільнення від російських окупантів, втрати у виробництві сільськогосподарської продукції будуть найбільш суттєвими у порівнянні з минулими роками.[4]

Тому найбільш важливим завданням наразі є якомога швидше звільнення окупованих територій та припинення війни. Це є ключовим для подальшого розвитку аграрного сектору та успішного проведення посівних кампаній, а також для збільшення обсягів сільськогосподарського виробництва.

Україна давно є важливим гравцем на світовому ринку основних продуктів харчування. Проте, повномасштабне вторгнення Російської Федерації стало причиною серйозних збитків та втрат для аграрного сектору (KSE), що призвело до зростання волатильності світових цін на товари та загострення проблем продовольчої безпеки у світі.[15]

У такому контексті, прогнозування для аграрного сектору України стає надзвичайно важливим завданням. Для цієї мети використовується модель

часткової рівноваги AGMEMOD — це економетрична, динамічна, багатокраїнна та багаторинкова модель. Модель охоплює всі держави-члени ЄС та деякі країни, що не входять до ЄС, включаючи Україну, країни Балкан, Казахстан, зі стилізованою версією решти світу (RoW). Вона надає щорічні прогнози для основних ринків сільськогосподарських товарів. Ці ринки моделюються за допомогою рівнянь, які враховують попит і пропозицію, рівні запасів, міжнародну торгівлю та ринкові ціни, відображаючи реакцію економічних агентів на зміни цін та зовнішні фактори, такі як аграрна політика, ВВП, валютні курси, імпорتنі тарифи та інші фактори.[9]

Цей проект має на меті постійне оновлення моделі новими даними для адаптації до швидкозмінюваного політичного середовища. Його основна мета - створення прогнозів, які не тільки сприятимуть формулюванню обізнаних політик, але й підвищать прозорість ринку для вітчизняних аграрних підприємств та наших закордонних союзників. Крім того, ці зусилля спрямовані на забезпечення довгострокової відповідності європейським цілям сталого розвитку, сприяючи стратегічному та згуртованому підходу до розробки аграрної політики та розвитку ринку. [10]

У листопаді-грудні 2023 року КСЕА провело опитування агровиробників, щодо їх витрат на виробництво рослинництва. Загалом в опитуванні взяло участь 197 респондентів. З них кількість виробників, що вирощували наступні культури:

- Пшениця – 130
- Кукурудза – 97
- Ячмінь – 59
- Жито – 5
- Овес – 5
- Соя – 77
- Ріпак – 27
- Соняшник – 116

У 2022 році, виробничі витрати у розрахунку на одиницю виробленої продукції зросли для всіх культур та продуктів, за винятком ріпаку. Головною причиною цього зростання є високий рівень інфляції та збільшення цін на фактори виробництва, спричинене ускладненою логістикою та розривом усталених ланцюгів постачання. Разом з падінням цін на внутрішньому ринку готової продукції, зріст витрат призвів до значного зменшення доходів виробників.

У 2023 році, внаслідок відносної стабілізації ситуації в Україні, рівень інфляції знизився, а ринки почали адаптуватись до нових умов, що відобразилося у нижчому темпі зростання виробничих витрат. Основною зміною було збільшення частки нафтопродуктів (палива) у структурі витрат в рослинництві. Другою категорією витрат, що зростає для усіх розглянутих продуктів рослинництва, є інші непрямі витрати, що включають логістику, втрати, зберігання, обслуговування техніки та обладнання тощо. Частка витрат на добрива залишається незмінною для більшості зернових і сої, але зменшується для соняшника, ріпаку та вівса.[11]

Аграрний сектор поніс значні збитки через повномасштабну війну РФ проти України. За оцінками Мінагрополітики України та Київської школи економіки, загальна сума збитків, завданих сільському господарству внаслідок широкомасштабного російського вторгнення в Україну, станом на 15 вересня 2022 року, склала 6,6 млрд доларів США. Непрямі збитки у сільському господарстві України через зменшення виробництва, блокаду портів і збільшення виробничих витрат оцінюються на 34,25 млрд доларів США (включаючи зниження виробництва рослинництва на 11,2 млрд доларів США; тваринництва на 348,7 млн доларів США; втрати через скорочення виробництва озимих культур на 3 млрд доларів США; багаторічних культур на 322 млн доларів США; втрати внаслідок порушення логістики на 18,5 млрд доларів США).[14]

Загальна кількість суб'єктів господарювання агропромислового комплексу, які зазнали збитків внаслідок збройної агресії РФ, становить 2653

одиниці (площі ріллі зменшилися на 1,9 млн гектарів, багаторічні nasadzhennya на 9 тисяч гектарів). Крім того, територія приблизно 1 млн гектарів потребує обстеження на наявність вибухонебезпечних предметів.

Рослинництво понесло значні втрати. Зокрема, втрата обсягів виробництва продукції рослинництва в натуральних величинах у 2022 році, порівняно з попереднім роком, становить 35–40 %, що зумовлено скороченням посівних площ (через тимчасову окупацію територій України) і меншою врожайністю культур, порівняно з попереднім роком. За повідомленням першого заступника міністра аграрної політики та продовольства України Т. Висоцького, окупанти викрали понад 500 тисяч тонн зерна з тимчасово окупованих територій, незаконно вивезли десятки тисяч тонн соняшникової олії, сотні кілограмів овочів.

Тваринництво також суттєво постраждало. За даними Мінагрополітики, через військові дії втрачено 15–20 % поголів'я великої рогатої худоби, свиней і птиці. Найбільше постраждали господарства Чернігівської, Харківської, Сумської, Київської, Донецької, Луганської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької областей, де на початку 2022 року було сконцентровано за всіма категоріями господарств: поголів'я ВРХ – 25,3 %, корів – 25,8 %, свиней – 31,5 %, овець та кіз – 28,2 %, птиці – 24,9 %. Виробництво продукції тваринництва у зазначених областях становило: м'яса – 20 %, молока – 28,7 %, яєць – 44,8 %.[12]

Втрата виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектору стала помітною на значній частині сільськогосподарських земель, де проведення сільськогосподарської діяльності стало неможливим. Це через те, що деякі землі або окуповані, або постійно піддаються обстрілам, або заміновані. Загальна посівна площа скоротилася на 20% у порівнянні з попереднім роком.

Також відбулося зменшення обсягів внесення добрив та засобів захисту рослин, що призвело до зниження врожайності сільськогосподарських культур і погіршення якості земель. Внутрішнє споживання азотних добрив у 2022 році зменшилося на 40–55% у порівнянні з попереднім роком.

На територіях, де відбувалися активні бойові дії, стало неможливим ведення сільського господарства, що призвело до серйозного погіршення якості сільськогосподарських угідь. Це вимагатиме значних витрат на їх відновлення. Також великі земельні площі вийшли з обробітку через воєнні дії, що призведе до погіршення ситуації з продовольчою безпекою в майбутньому.

Знизився рівень забезпечення сільгоспідприємств технікою, а продажі комбайнів та тракторів значно скоротилися. Це стало наслідком фізичних втрат техніки внаслідок бойових дій або її викрадення. За оцінками, близько 84,2 тисяч одиниць техніки та устаткування є повністю або частково пошкодженими.[13]

Деякі сільгоспвиробники виходять з аграрного бізнесу або змінюють свою спеціалізацію через великі економічні втрати. Багато працівників сільського господарства були вимушені припинити свою діяльність через військові дії або залишити свої домівки. Це призводить до складнощів з відновленням їх економічної діяльності на власних землях або до виходу з аграрного бізнесу.

Також втрати стали значними в інфраструктурі зберігання та первинної переробки сільськогосподарської продукції. Загуби інфраструктури та ускладнення збуту на зовнішні ринки спричинили зниження доходів агровиробників.

Урожайність вразила. Згідно з повідомленням Мінагрополітики, у 2022 році було зібрано понад 67 мільйонів тонн врожаю, що стало одним із найкращих показників за останні 30 років. На початку 2023 року зернові та зернобобові культури було зібрано на площі 10,9 мільйонів гектарів (94%), і було намолочено 50,965 мільйонів тонн зерна.

Україна залишається важливим гравцем у забезпеченні продовольчої безпеки у світі. У липні 2022 року Україна, Туреччина та ООН підписали Ініціативу щодо безпечного транспортування зерна та продуктів харчування з українських портів (зернову угоду), що відновило експорт зерна та пов'язаних з ним харчових продуктів з трьох морських торговельних портів – Одеси, Чорноморська та Південного. РФ також підписала подібну угоду з Туреччиною

та ООН. Термін дії угоди становив 120 днів, який потім було продовжено на такий же період.[18]

Уже протягом серпня (першого повного місяця реалізації Ініціативи) з цих портів вийшло 68 суден, що перевезли 1,72 мільйона тонн української агропродукції до портів призначення в 18 країнах світу. Кукурудза становила 66,9% експорту, пшениця – 21,6%, ячмінь – 4,8%, а інша продукція (соняшник, ріпак, висівки, жом) – 6,7%. Загалом за 11 місяців 2022 року Україна експортувала 50,9 мільйонів тонн продукції сільського господарства та харчової промисловості на суму 21,1 мільярда доларів США. Кукурудза, пшениця, олія соняшникова та насіння ріпаку були серед експортованих товарів.[19]

За даними Мінінфраструктури, планується експортувати 5 мільйонів тонн зерна щомісяця з трьох українських портів – Одеси, Чорноморська та Південного. Загалом за 150 днів з моменту відправлення першого судна з одеських портів вийшло 605 суден, які перевезли 15,9 мільйонів тонн агропродукції, зокрема 4,7 мільйони тонн пшениці та 7 мільйонів тонн кукурудзи.

Очікується зменшення обсягів землевикористання для вирощування сільськогосподарських культур і їхнього збору. За попередніми даними структурних підрозділів обласних державних адміністрацій, очікується, що загальна посівна площа сільськогосподарських культур на підконтрольній території України в 2023 році складе 21,8 мільйонів гектарів, що на 6,8 мільйонів гектарів менше, ніж у 2021 році (28,6 мільйонів гектарів). За прогнозом Національного банку України, урожай зернових культур у 2023 році становитиме близько 46 мільйонів тонн, що приблизно на 15% менше, ніж у минулому році. Це зменшення обумовлене зростанням собівартості вирощування сільгосппродукції та ускладненням збуту продукції. Сільськогосподарським виробникам доводиться змінювати структуру виробництва на користь високорентабельних культур, таких як олійні (ріпак, соя, соняшник), та зменшувати вирощування трудомістких культур, що негативно вплине на забезпечення населення країни продуктами харчування.[20]

Складна ситуація залишається й у тваринницькій галузі, передусім через скорочення поголів'я тварин у господарствах населення, зростання витрат на виробництво та відсутність фінансових ресурсів для відновлення зруйнованих тваринницьких приміщень та закупівлі молодняка. На функціонування галузі також впливатиме стан забезпечення тваринницьких підприємств електроенергією, без якої неможливо правильно функціонувати системам вентиляції, опалення та годівлі, а також охолодження та зберігання продукції.

У разі продовження воєнних дій на території України знизяться експортні поставки українського зерна за кордон. Значні обсяги експорту української сільгосппродукції у 2022 році були зумовлені рекордним урожаєм сільськогосподарських культур 2021 року. У 2022 році загальний збір сільгосппродукції скоротився до 67 мільйонів тонн, і прогнозується його зменшення і в поточному році. Крім того, внаслідок переорієнтації структури посівів на користь олійних культур, зменшиться виробництво високотонажної експортноорієнтованої продукції, такої як кукурудза, пшениця та ячмінь.[19]

У зв'язку з поточною ситуацією, перед нами стоять наступні основні завдання:

1. Забезпечення умов для проведення аграріями всіх необхідних польових робіт. Міністерство закордонних справ та Торговельно-промислова палата України слід залучити до виконання ініціативи міністра аграрної політики та продовольства М. Сольського, що стосується підтримки українських аграріїв та сприяння проведенню весняної посівної. Аграріям слід забезпечити посівний матеріал та добрива.

2. Сприяння відновленню поголів'я тварин та відбудові тваринницьких комплексів. Кабінету Міністрів України слід звернутися до країн-партнерів та міжнародних організацій з проханням запровадити спеціалізовані грантові програми, спрямовані на закупівлю вітчизняними аграріями молодняка тварин, проведення їх вакцинації та будівництво тваринницьких ферм сімейного типу.

3. Продовження дії зернової ініціативи та розширення її на Миколаївський портовий вузол. Також важливо включити до угоди можливості імпорту мінеральних добрив до українських портів.

4. Адаптація аграрної політики України до вимог Спільної аграрної політики ЄС та приведення вітчизняного законодавства у цій сфері у відповідність до вимог, пов'язаних зі вступом України до ЄС. Законодавчі та нормативно-правові акти, які будуть складно впровадити в умовах війни, доцільно ухвалювати з відтермінованим строком уведення в дію - після завершення воєнного стану.

Укладаючи пріоритети та стратегічні завдання для розвитку аграрної кооперації в Україні, важливо зазначити, що вони широко відображені у численних державних програмах, стратегіях та інших документах. Зокрема, у програмному документі "Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій до 2030 року", розробленому провідними фахівцями Національного наукового центру "Інститут аграрної економіки" Лупенком Ю. О. та Маліком М. Й., стратегічною метою визначено подальше утворення кооперативного сектора для створення ефективної системи обслуговування сільськогосподарських товаровиробників і населення за їхньої активної участі. У цьому документі обґрунтовано важливість впровадження таких першочергових заходів для розвитку аграрної кооперації [29]:

- Внесення змін до законодавчих актів щодо визначення неприбуткового характеру діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, відносин кооперативів з державою, та прийняття загальнодержавних та регіональних програм розвитку кооперативів на тривалий період (10-15 років).
- Активізація роботи органів державної влади щодо розробки регіональних програм, розвитку громадського суспільства через розбудову соціального капіталу.

- Відновлення державних цільових програм підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, які діяли у 2008-2015 роках.
- Розробка загальнодержавних і регіональних програм розвитку аграрної кооперації, спрямованих на розбудову інфраструктури аграрного ринку.
- Сприяння створенню та розвитку кооперативних фінансових структур, включаючи банки, розвиток системи кредитної підтримки кооперативів.
- Надання кооперативам майна державної та комунальної власності, що не використовується, на умовах пільгового кредиту з правом викупу та без права продажу.
- Створення та розвиток діяльності регіональних центрів науково-методичного супроводу розвитку кооперації у закладах вищої освіти та дорадчій мережі.
- Розширення підготовки фахівців у закладах вищої освіти зі спеціальностями, пов'язаними з розвитком аграрної кооперації.

1.2 Огляд аграрної ситуації в США

Економіка США відрізняється різноманітністю форм власності, поєднуючи державну, велику корпоративну та дрібну приватну власність. Держава має під контролем значну частину інфраструктури, таку як транспортні мережі, енергетичні системи, а також значну площу земель. Багато великих корпорацій, таких як "Дженерал Моторз", "Форд Мотор", "ІБМ" та інші, відіграють ключову роль у виробничому процесі. У той же час, дрібна приватна власність є поширеною у сферах торгівлі, громадського харчування та обслуговування.[28]

Структура підприємств зазвичай визначається науковими засадами для великих корпорацій, тоді як дрібні підприємства зазвичай виникають стихійно.

Уряд має різні засоби впливу на економіку, такі як оподаткування, регулювання цін та умов діяльності, субсидії та інші.

Важливим аспектом є також наявність великого військово-промислового комплексу, оскільки військові замовлення уряду є значною частиною економічного життя країни.

Внутрішній ринок завжди залишався основним стимулом для економіки США, хоча країна також активно користується можливостями міжнародного торговельного обміну. США є великим експортером промислового обладнання, літаків, зброї, сільськогосподарської продукції та інших товарів, а також важливим імпортером нафти, автомобілів та побутової техніки.

Головними торговельними партнерами США є розвинені країни Європи, Канада та Японія, а також країни Латинської Америки. Ці партнерства сприяють збільшенню обсягів торгівлі та розвитку економіки в цілому.

Сільське господарство в США відзначається виробництвом продукції для внутрішнього ринку та експорту. Це пояснюється сприятливим природним середовищем та високим рівнем технологічної розвиненості. У порівнянні з Індією, де один фермер обробляє 1 гектар землі, в США фермери управляються землями площею 50-60 гектарів кожен. Американські ферми використовують високотехнологічне обладнання та мають доступ до ефективних енергетичних систем, розвинутої інфраструктури та передових наукових розробок. Уряд надає значні субсидії фермерам з метою підтримки сільськогосподарського сектору, проте, незважаючи на це, традиційні сімейні ферми з посівами площею 64 гектари поступово втрачають конкурентоспроможність і зменшуються в кількості. Якщо в 1950 році було 5,6 мільйонів ферм, то наразі їх залишилося лише 2,1 мільйона.[27]

Сільське господарство в США має різноманітний характер. Воно включає в себе як рослинництво, так і тваринництво. Значна частина земель (180 млн гектарів) використовується для вирощування сільськогосподарських культур, а природні пасовища охоплюють понад 220 млн гектарів. Понад 18 млн гектарів

земель в західній частині країни штучно зрошується, щоб забезпечити необхідні умови для сільськогосподарських культур.

У рослинництві основну роль відіграють кормові культури, такі як кукурудза, сорго, ячмінь і сіяні трави. Кукурудзяний пояс розташований на Центральних рівнинах, де щороку вирощуються 200-230 млн тонн кукурудзи, що становить близько 2/5 від її світового виробництва. Пшеницю головним чином вирощують у преріях, відомих як пшеничний пояс, що простягається від Канади до Техасу. З рослинництва також поширені соя, арахіс і соняшник.

Щодо тваринництва, то воно також є важливою складовою сільського господарства. Фермери вирощують тварин для м'яса, молока та інших продуктів.

Серед технічних культур у США традиційно вирізняються тютюн та бавовник. Тютюн вирощують на Приатлантичній низовині та за Апалачськими горами, особливо в штатах Північна Кароліна і Кентуккі. Переважає світлий і неважкий сорт тютюну, призначений для виробництва сигарет. Колись бавовник вирощували на рабовласницьких плантаціях Півдня, і сам термін "південь" був синонімом "бавовникового поясу". Тепер "бавовниковий пояс" як єдина область зникає і перетворюється на ряд різних ареалів. Це включає алювіальну долину Міссісіпі та зрошувані землі від Техасу до Каліфорнії.

Сільське господарство США має велику кормову базу для тваринництва, включаючи кормові зернові, сіяні культури та природні пасовища. Тваринництво переважно спрямоване на виробництво м'яса, що є важливою складовою американського раціону. Велика частина виробництва м'яса спрямована на задоволення внутрішніх потреб, а не на експорт; насправді, м'ясо навіть трохи імпортується з інших країн. Поголів'я великої рогатої худоби становить близько 100 мільйонів голів, свиней - 55 мільйонів. Більшість бройлерів вирощуються на фермах у штатах Південного поясу. Молочне скотарство не має великої частки. Найбільше молока та молочних продуктів виробляються на Приозер'ї та Північному Сході.

Заготівля лісу в США відбувається в Кордильєрах Північного Заходу та на Південному Сході. Найбільше промислового значення мають дугласова ялиця,

жовта південна сосна та дуб. Лісові ресурси широко використовуються й активно відновлюються, особливо в умовах вологого та теплого клімату Південного Сходу. США також відомі як одна з найбільших рибальських країн у світі, з промислом, що ведеться в Атлантичному та Тихому океанах.

Транспортна система в США добре розвинена і забезпечує ефективний рух по всій країні. Вантажі перевозяться залізницями, автомобільним транспортом, внутрішніми водними шляхами та трубопроводами. Хайвеї, що сполучають міста з населенням понад 50 тисяч осіб, є ключовою частиною транспортної системи.

Очікується, що врожай 2024 року буде щедрим для багатьох культур, за винятком деяких, які постраждали від посухи та інших несприятливих погодних умов. Зростання цін на енергоносії та добрива призвело до збільшення витрат для фермерів. Дефіцит робочої сили також є проблемою, адже фермерам стає все важче знайти працівників. Незважаючи на ці виклики, очікується, що США залишаться одним із найбільших світових виробників і експортерів сільськогосподарської продукції.

Експорт сільськогосподарської продукції з США залишається сильним, завдяки високому попиту на американські продукти харчування та корми з боку інших країн. Торгові відносини з деякими країнами, такими як Китай, все ще напружені, що впливає на експорт певних культур. Зростання цін на транспортні послуги також впливає на вартість експорту сільськогосподарської продукції. В США рівень продовольчої безпеки загалом залишається високим, але зростання цін на продукти харчування призводить до того, що деяким людям стає важче харчуватися здоровою їжею. Програми державної допомоги, такі як SNAP, допомагають нужденним людям. Уряд вживає заходів для збільшення доступності та доступності здорової їжі. Очікується, що в найближчі роки сільськогосподарський сектор США залишатиметься стійким. Зростання світового попиту на продукти харчування та корми ймовірно призведе до збільшення виробництва та експорту з США. Однак

сектор стикатиметься з викликами, пов'язаними зі зміною клімату, дефіцитом робочої сили та зростанням цін на ресурси.

Сільське господарство в США представляє собою великий та складний сектор, який починається з окремих фермерів і охоплює аграрні банки, логістичні та трейдерські компанії, а також переробні, хімічні та машинобудівні заводи. Однак основною ланкою американського агробізнесу є ферма. У США сільське господарство традиційно є родинним підприємством, де власниками є одна родина, яка проживає на фермі, веде сільськогосподарський бізнес та виховує дітей. Деякі члени сім'ї можуть мати додаткові джерела доходу поза фермою.

Іншою поширеною формою агробізнесу є сімейні партнерства, де власниками є близькі родичі, які об'єднують свої фінансові та трудові ресурси. Такі господарства часто мають більший розмір.

У сучасний період у сільському господарстві в США відчутний ріст корпоративних утворень. Середня площа земельних володінь таких корпорацій становить приблизно 600 гектарів. Більшість з них є сімейними, а лише 11% - акціонерними товариствами.

Українське господарство вважає 600 гектарів невеликим, але в США розмір не має значення. Головним критерієм є вартість реалізованої товарної продукції за рік. В США всі ферми класифікуються за п'ятьма економічними класами залежно від цього критерію.

Практично всі ферми в США спеціалізуються за напрямком діяльності, який визначається географічним розташуванням. Це дозволяє більш раціонально використовувати ресурси та збільшує продуктивність праці. У країні виділяють понад 10 сільськогосподарських поясів, де вирощують різні культури в залежності від кліматичних умов.

В США вирощування фруктів та овочів зазнало значного розвитку. Ця галузь сфокусована в основному в регіонах з найсприятливішими природними умовами, таких як Каліфорнія і Флорида. Садівництво та виноградарство розвинуті на південному узбережжі Великих озер, де панує м'який клімат і

практично немає ризику заморозків. Щодо вирощування картоплі, то це спеціалізація штатів Мен у Новій Англії (без зрошення) та Айдахо на Гірському Заході (на поливних землях).

У сфері тваринництва в США переважає м'ясне виробництво. Ферми, що займаються вирощуванням молодняку, аукціонні ринки худоби, виробники кормів, переробні заводи та роздрібні магазини — усі вони складають ланцюг виробництва найпопулярнішого м'яса в Америці, яловичини.

Птахівництво, зокрема бройлерне виробництво, є найбільш індустріалізованою галуззю сільського господарства в США. 90% знаменитих "ніжок Буша" виробляються в південно-східних штатах, таких як Джорджія, Алабама, Північна і Південна Кароліна.

Незважаючи на раціональну організацію виробництва та підтримку держави, у сільському господарстві США є свої проблеми. Надмір продукції та низькі ціни ускладнюють отримання прибутку для багатьох фермерів. Вартість техніки, добрив та засобів захисту зростає швидше, ніж виручка від продукції.

1.3 Порівняльний аналіз аграрного сектору в Україні та США

США та Україна мають значні сільськогосподарські сектори, які відіграють ключову роль у їхній економіці. У США сільське господарство становить одну з найбільших галузей, з виробництвом на рівні близько 1,05 трильйона доларів у 2021 році. Величезна частина земельних угідь, приблизно 19% всієї території країни, використовується для сільськогосподарських потреб. Ферми в США часто належать сімейним господарствам, але також існують великі агропромислові комплекси.

Україна також славиться своїм сільськогосподарським сектором, який є ключовим компонентом економіки. У 2021 році вартість продукції сільського господарства склала приблизно 70 мільярдів доларів США. Більшість території країни, близько 70%, використовується для сільськогосподарських потреб. В

Україні переважно зустрічаються невеликі сімейні ферми, які є основним джерелом сільськогосподарської продукції.

США та Україна відомі своїм значним виробництвом різноманітних сільськогосподарських культур. У США це включає вирощування пшениці, кукурудзи, сої, бавовни та інших важливих культур. Крім того, країна є великим виробником яловичини, свинини, птиці та молочних продуктів, що робить її одним з провідних постачальників сільськогосподарської продукції у світі.

Україна також відома своїм високим рівнем виробництва різних сільськогосподарських культур. Серед них пшениця, кукурудза, соняшникова олія та ріпак. Країна також відзначається як значний виробник яловичини, свинини, птиці та яєць, що підтверджує її важливе місце на світовому аграрному ринку.

Торгівля сільськогосподарською продукцією має велике значення як для США, так і для України. Спостерігається активна експортна діяльність обох країн, що відображається в їхніх вражаючих показниках.

Сполучені Штати є одними з провідних у світі експортерів сільськогосподарської продукції. Їхній експорт у 2021 році досяг позначки близько 177 мільярдів доларів США. США успішно ведуть торгівлю з такими ключовими ринками, як Китай, Японія, Мексика, Європейський Союз та Канада, забезпечуючи стабільний потік сільськогосподарських товарів на міжнародному ринку.

Україна також має великий вплив на світовий аграрний ринок. Вона відома як один з найбільших експортерів пшениці, кукурудзи та соняшникової олії. У 2021 році експорт сільськогосподарської продукції з України склав близько 33 мільярдів доларів США. Основні торговельні партнери України включають Китай, Індію, Європейський Союз, Єгипет та Туреччину, що свідчить про широкий географічний охоплення її експортних операцій.

Державна підтримка сільського господарства є важливим елементом для забезпечення стабільності та розвитку цієї галузі як у США, так і в Україні.

Обидва уряди приділяють значну увагу фермерським господарствам, щоб забезпечити їхню життєздатність та конкурентоспроможність на ринку.

Уряд США встановлює різноманітні програми підтримки для фермерів. Ці програми включають в себе надання субсидій на вирощування певних видів культур, надання кредитів під низький відсоток для розвитку господарств, а також страхування від природних лих та економічних ризиків. Уряд України також активно підтримує своїх фермерів. Схоже на підходи в США, українська влада надає субсидії для покриття витрат на вирощування різних культур, надає доступ до кредитів за пільговими умовами та сприяє розвитку інфраструктури сільських територій, що дозволяє фермерам здійснювати свою діяльність ефективніше та економічно вигідніше.[30]

В обох країнах державна підтримка спрямована на стимулювання розвитку сільськогосподарського сектора, забезпечення продовольчої безпеки та збільшення виробництва сільськогосподарської продукції. Ці заходи відображають важливість сільського господарства як ключової галузі економіки та показують зобов'язання урядів обох країн перед фермерськими громадами.

Фермерство в обох країнах зіштовхується зі складними викликами, які вимагають негайних та ефективних рішень для забезпечення стійкості та успішності цієї галузі. У США, фермери стикаються з різноманітними проблемами, включаючи вплив зміни клімату на врожаї та водні ресурси, а також недостатність робочої сили, що часто призводить до складнощів у вирощуванні та збиранні урожаїв. Зростання цін на ресурси, такі як паливо та добрива, також створює фінансовий тиск на фермерські господарства.

Українські фермери стикаються з ще більшими викликами, серед яких особливо виділяється війна з Росією на сході країни, що призвела до втрати доступу до значних територій та погіршила ситуацію з безпекою на тих територіях. Зміна клімату та нестабільні погодні умови також ускладнюють управління господарствами. Додатково, фермери стикаються з дефіцитом інвестицій у сільське господарство та проблемами корупції, що ускладнює їхню діяльність та розвиток.

Обидва ці країни ведуть боротьбу зі складними викликами, зокрема шляхом впровадження нових технологій, розробки стратегій адаптації до зміни клімату та політики, спрямованої на підтримку фермерських господарств. Вирішення цих проблем вимагає спільних зусиль уряду, громадських організацій та самих фермерів для забезпечення стійкості та процвітання сільськогосподарського сектора.

Перспективи для сільськогосподарського сектору в обох країнах є ключовими для їхнього економічного розвитку та стійкості у майбутньому. У США очікується, що сільськогосподарський сектор продовжить займати вагомую позицію на світовому ринку. Зростання попиту на продукти харчування та корми свідчить про потенціал для збільшення виробництва та експорту сільськогосподарської продукції з США. Інновації в галузі сільськогосподарських технологій, впровадження сучасних методів вирощування та підвищення продуктивності можуть сприяти подальшому розвитку цього сектору в країні.

Україна стоїть перед викликом війни з Росією, яка впливає на всі сфери її економіки, включаючи сільське господарство. Проте, якщо конфлікт буде врегульований і країна зможе відновити свою економіку, сільськогосподарський сектор матиме великий потенціал для зростання. Землеробство та виробництво продуктів харчування завжди були сильними сторонами України, і відновлення економіки після війни може збільшити цей потенціал. Інвестиції у модернізацію та розвиток сільського господарства, вдосконалення управління ресурсами та впровадження новітніх технологій можуть стати каталізаторами для росту сільськогосподарського сектору в Україні у майбутньому.

Співпраця між Україною та США у сільському господарстві визнається ключовою та стратегічною. Обидві сторони висловлюють глибоку вдячність одна одній за підтримку та сприяння у розвитку аграрного сектору. Міністр аграрної політики та продовольства України, Микола Присяжнюк, та Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні, Джеффри Р. Паятт, визначили шляхи для подальшого розширення співпраці.

Присяжнюк підкреслив, що США є одним з ключових партнерів для України у розвитку аграрного сектору. Обидві країни розглядають можливості посилення співпраці у важливих напрямках, таких як інвестиції, наукові дослідження та інновації, ветеринарна та фітосанітарна безпека. Однією з ініціатив є завершення процесу сертифікації українського зерна для експорту до США.

Посол Паятт підтвердив інтерес США в подальшому розвитку співпраці з Україною, зокрема в сільському господарстві. Він зазначив великий потенціал українського аграрного сектору та виразив готовність до активного співробітництва. Сполучені Штати прагнуть зберігати своє стратегічне партнерство з Україною та допомагати країні у підготовці до виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Обидві сторони висловили намір поглибити співпрацю у ветеринарній та фітосанітарній сферах, що допоможе забезпечити високу якість та безпеку сільськогосподарської продукції. Ці кроки в рамках співпраці між Україною та США свідчать про намір обох країн поглибити взаємовигідні відносини та сприяти розвитку сільського господарства для досягнення більшої ефективності та стійкості.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ ТА США:

Аграрний сектор в Україні та США відіграє важливу роль у економіці кожної країни, але має різні особливості та виклики.

Україна є однією з провідних аграрних держав світу, займаючи ключові позиції на ринках експорту зернових та соняшнику. Перед повномасштабною вторгненням Росії в лютому 2022 року, аграрний сектор України становив 11% ВВП країни, більш ніж 20% робочої сили та приблизно 40% загальних експортів². Україна є п'ятою за величиною експортеркою пшениці, четвертою за величиною експортеркою кукурудзи та третьою за величиною експортеркою рослинного масла. Однак, війна з Росією завдала значних збитків аграрному сектору, що вплинуло на виробництво та експорт.

Стосовно аграрного сектор США то він є одним з найбільших та найбільш продуктивних у світі. США є провідним експортером багатьох сільськогосподарських продуктів, включаючи кукурудзу, пшеницю та сою¹. Сектор підтримується передовими технологіями та інноваціями, що забезпечують високу продуктивність та ефективність. Однак, аграрний сектор США також стикається з викликами, такими як зміни клімату, водні ресурси та глобальні ринкові тенденції.

Тобто Аграрні сектори обох країн є важливими для їхніх економік, але мають різні виклики та можливості. Україна змушена протистояти впливу війни на свої аграрні ресурси, що включає руйнування інфраструктури, зниження виробництва та перешкоди в експорті. Крім того, українські аграрії стикаються з труднощами, пов'язаними з логістикою та доступом до фінансових ресурсів. Незважаючи на ці виклики, аграрний сектор України залишається однією з найпотужніших галузей економіки, продовжуючи забезпечувати експортні надходження та підтримувати сільське населення.

На противагу, США продовжують інвестувати в технології та інновації для підтримки своєї продуктивності. Це включає розробку нових агротехнологій, використання генетично модифікованих культур для підвищення врожайності та стійкості до кліматичних змін, а також впровадження сучасних методів управління фермерськими господарствами. Державна підтримка та субсидії також грають важливу роль у стабільності аграрного сектору США, забезпечуючи фермерів необхідними ресурсами для розвитку.

Обидві країни мають потенціал для подальшого розвитку та зміцнення своїх аграрних секторів. Для України важливо продовжувати модернізацію аграрного сектору, залучати іноземні інвестиції та розвивати експортні можливості.

РОЗДІЛ 2

МЕХАНІЗМИ СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США В АГРАРНІЙ СФЕРІ

2.1 Торгівельні відносини України та США

Укладання угод про вільну торгівлю означає, що країни або групи країн працюють разом, щоб створити хороші умови для торгівлі одна з одною. Аграрний сектор України має потенціал експортувати більше продукції, а зміни на світових ринках полегшують Україні торгівлю з США. Незважаючи на те, що економіка не завжди стабільна, українське сільське господарство добре розвивається з точки зору торгівлі з іншими країнами. У 2018 році значну частину українського експорту становило сільське господарство, зокрема пшениця, кукурудза, ячмінь та соняшникова олія[2]. Це робить сільськогосподарський сектор хорошою галуззю для інвесторів, щоб вкладати свої гроші, оскільки він забезпечує доступ до великого та привабливого ринку.

Вона запрацювала 1 січня 2016 року як особлива зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. Ця угода була укладена після підписання угоди в 2014 році. Запровадження нових правил вільної торгівлі з Україною допоможе обома країнам стати кращими економічними партнерами. Це допоможе Україні продавати більше продукції в різні країни та залучати більше грошей для інвестування у свій бізнес. Головна мета цієї угоди – показати, що Україна хоче бути частиною США в майбутньому. Угода також допомагає Україні змінити свої закони, щоб вони були більш схожими на закони США. Ці зміни сприятимуть зростанню економіки України, особливо в сільській місцевості. В угоді також йдеться про те, як буде працювати торгівля між Україною та американськими країнами, включно з позбавленням від податків і забезпечення відповідності продукції певним стандартам[1].

Також йдеться про те, як Україна та американські країни працюватимуть разом для покращення сільського господарства та захисту навколишнього середовища. Ця угода поступово полегшить Україні торгівлю з американськими країнами протягом наступних 10 років. США комісія ухвалила правило, яке надає спеціальні торговельні пільги українцям, які отримали кваліфікацію для

торгівлі в 2020 році. Це означає, що вирощена або виготовлена в Україні продукція може продаватися в Європі та США з нижчими податками. Деякі українські продукти навіть отримують додаткові переваги. Однак важливо знати, що торгівля між США та Україною не проста, оскільки вони мають різні правила оподаткування імпортованих товарів. Україна більше покладається на сільське господарство, ніж США, тому ця торгова угода важлива для їхньої економіки[5].

Таблиця 2.1

Порівняльна характеристика показників галузі сільського господарства України та США, у середньому за 2021-2023 рр.

Показник	Одиниця виміру	США –28	Україна
Частка сільськогосподарських земель	% до загальної площі земель	43,97	71,25
Додана вартість сільського господарства	% ВВП	1,58	11,79
Додана вартість сільського господарства на 1 працівника	дол США	25323,61	5495,34
Зайнятість у сільському господарстві	% до усього зайнятого населення	4,42	14,80
Сільське населення	% до всього населення	25,43	30,52
Частка с/г продукції у загальному експорті	%	9,1	30,9
Частка імпорту с/г продукції у загальному імпорті	%	10,2	11,1
Виробництво с/г продукції	млрд євро	369,58	16,44
Споживання с/г продукції	млрд євро	354,95	10,28

Джерело: розробка автора

Вивчення того, як отримати максимальну віддачу від торгової угоди України з США у сільському господарстві, є важливим. Перш ніж це зробити, нам потрібно поглянути на економічну діяльність різних країн, щоб побачити, наскільки збільшився український сільськогосподарський експорт. США є великим торговим партнером України, і відтоді, як Україна приєдналася до СОТ у 2022 році, торгівля значно зросла. США купує багато сільськогосподарської продукції в Україні порівняно з іншими регіонами. Наприклад, 28,2% аграрного

експорту України припадає на країни ЄС. А 45,1% українського сільськогосподарського імпорту припадає на США[8]. Обсяг торгівлі з країнами США склав 28,5 млрд. дол., або 38,2% від загального товарообігу України. ЄС є важливим торговим партнером для України, особливо у сфері сільськогосподарської продукції. Торгівля з США зростає, що свідчить про зміцнення економічних зв'язків та зростання українських товарів на американському ринку. Сальдо торгівлі з США було позитивним, досягнувши рекордного рівня в 2,4 мільярда доларів у 2020 році. Країни Європи та Україна торгують одна з одною великою кількістю сільськогосподарської продукції. Найбільшими торговельними партнерами України є Іспанія, Італія, Нідерланди, Польща, Франція. Ці країни складають значну частину експорту та імпорту України.

З роками кількість сільськогосподарської продукції, яку Україна імпортує з США, зростає. Однак кількість сільськогосподарської продукції, яку Україна експортує до США, була більш суперечливою. Незважаючи на такі торгові відносини, загальний обсяг торгівлі між Україною та США в аграрному секторі все ще є досить невеликим[5].

З США в Україну імпортується багато яєць і продуктів переробки. Типи товарів, що імпортуються, відрізняються, і жоден продукт не становить більше 5% від загального обсягу імпорту. У 2022 році загальна вартість товарів, імпортованих з США, склала 1695,8 млн доларів, а експорт до ЄС – 4174,2 млн доларів. Україна значною мірою покладається на кілька основних продуктів для експорту сільськогосподарської продукції, що може бути ризикованим, якщо відбуваються значні зміни в обсязі чи ціні. У 2022 році Україна заробила багато грошей на продажу сільськогосподарської продукції, як-от кукурудзи, соняшникової олії та продуктів виробництва соняшникової олії, в інші країни. Це зробило Україну хорошим партнером для торгівлі США.

ЄС зацікавлений у укладанні торгових угод з Україною, тому що Україна розвивається економічно і має багато ресурсів.

Однак попереду є деякі виклики. Якщо Україна почне торгувати з США, українській м'ясо-молочній продукції може бути важко конкурувати з країнами ЄС. Це може спричинити проблеми для сільського господарства України в довгостроковій перспективі. Важливою частиною угоди між Україною та США є встановлення мит на імпорتنі товари. Ці тарифи викладені в окремому розділі угоди. Наразі в Україні законодавчо затверджено певні імпорتنі мита. Ці мита поширюються лише на певні товари, такі як алкоголь і тютюн. Угода також передбачає різні види тарифних ставок на різні товари. Україна повільно пускатиме на свій ринок більше товарів із США протягом 10 років[10].

У 2020 році було прийнято правило, згідно з яким кожна країна буде знижувати або скасовувати податки на певні товари в певний час. Україна матиме 10 років, щоб дотримуватися цього правила. США почав дотримуватися цього правила з 1 січня 2017 року.

Таблиця 2.2

**Ввізне мито (пільгові ставки), що справляються з товарів,
які ввозяться на митну територію України, станом на 01.01.2022 р.**

Зведений Митний тариф України									
Ставки мита, %	0	0,1-5	5,1-10	10,1-15	15,1-20	20,1-25	Понад 25	Специфічні ставки	Всього
Кількість товарних підкатегорій, шт.	3961	2915	2406	765	296	5	10	105	10463
Частка від усіх товарних підкатегорій, %	37,86	27,9	23	7,3	2,8	0,05	0,1	1	100
Середньоарифметична ставка по тарифних коридорах, %	-	3,9	8,9	13,2	19,9	25	48	-	-
Максимальний рівень ставки ввізного мита для пільгових адвалерних ставок: 50%.									
Для найменувань груп 1-24:				50% (з яких на 0,3 % товарних підкатегорій ввізне мито встановлено вище за 25 %)					
Для найменувань груп 25-97:				25% (тільки 0,1 % товарних підкатегорій)					

Середньоарифметична ставка Митного тарифу, %	4,9
---	-----

Джерело: власна розробка на основі дослідженої теми

Важливо знати, що Європейський Союз (США) має вищі податки на продукцію, що надходить на їхній ринок, особливо на такі аспекти, як сільськогосподарські та промислові товари. В середньому США стягує податок на імпорт у розмірі 5,3%, а в Україні – 4,5%. Для деяких товарів США стягує ще вищі податки, ніж Україна. Різниця в податках між Україною та США наведена в таблиці в Угоді[9]. Дослідження та аналіз Угоди про зону вільної торгівлі показує, що обидві сторони погоджуються змінити тарифи на певну сільськогосподарську продукцію на продовольчому ринку. Україна знизить свої тарифи на 6,8% з початком дії Угоди та досягне нижчого рівня до 11-го року. США також знизить свої тарифи на 0,6%, коли Угода почне діяти. Загалом Україна знизить мита на 1448 найменувань сільськогосподарської продукції, більше, ніж США. В ЄС вищі мита на молоко, цукор, напої, м'ясо, зерно та овочі порівняно з Україною.

США також має високі тарифи на деякі продукти тваринного походження, але дозволяє вводити деякі продукти з нижчими тарифами через квоти. Угода також передбачає припинення експортних субсидій США, експортних мит, правил захисних заходів і правил технічних і санітарних стандартів[11]. Управління тарифними квотами в Україні здійснюватиметься в порядку черги. Правила управління цими квотами детально описані в Регламенті США № 2454/93.

Таблиця 2.3

Зміни тарифного захисту України та США

Товарна група УКТ ЗЕД	Середня арифметична ставка ввізного мита					
	до набуття угодою чинності		з моменту набуття угодою чинності		на момент закінчення перехідного періоду	
	Україна	США	Україна	США	Україна	США
Вся продукція	4,5	5,3	2,4	0,5	0,3	0,05
Сільськогосподарська продукція (товарні групи з 01 по 24 за HS)	9,2	12,2	6,8	0,6	1,3	0,2

Джерело: власна розробка на основі дослідженої теми

Таблиця 2.4

Тарифні квоти впроваджені США щодо імпорту з України

Продукція	Передбачена квота
Яловичина	12 000 т/рік
Свинина	20 000 т/рік +20 000 т/рік для деяких товарних груп
М'ясо птиці та напівфабрикати з м'яса птиці	16 000 т/рік із збільшенням протягом 5 років до 20 000 т/рік +20 000 т/рік для деяких товарних груп
Молоко, вершки, згущене молоко та йогурти	8 000 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 10 000 т/рік
М'ясо баранини	1 500 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 2 250 т/рік
Вершкове масло та молочні пасти	1 500 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 3 000 т/рік
Яйця та альбуміни	1 500 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 3 000 тон/рік
Мед	5 000 т/рік із збільшенням протягом 5 років до 6 000 т/рік
Цукор	20 070 т/рік
Пшениця м'яка, пшеничне борошно та гранули	950 000 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 1 000 000 т/рік
Ячмінь, ячмінне борошно та гранули	250 000 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 350 000 т/рік

Кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули	400 000 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 650 000 т/рік
Висівки, відходи та залишки	16 000 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 21 000 т/рік
Виноградний та яблучний соки	10 000 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 20 000 т/рік
Оброблена продукція з цукру	2 000 т/рік із збільшенням протягом 5 років до 3 000 т/рік
Харчові продукти	2 000 т/рік
Етанол	27 000 т/рік з поступовим збільшенням протягом 5 років до 100 000 т/рік
Сигари та цигарки	2 500 т/рік
Гриби	500 т/рік +500 т/рік для деяких кодів
Оброблені томати	10 000 т/рік

Джерело: власна розробка на основі дослідженої теми

Таблиця 2.5

Тарифні квоти впроваджені Україною щодо імпорту з США

Продукція	Передбачена квота
М'ясо свинини	10 000 т/рік + 10 000 т/рік для окремих товарних груп
М'ясо птиці та напівфабрикати з м'яса птиці	8 000 т/рік з можливістю збільшення протягом 5 років до 10 000 т/рік + 10 000 т/рік для окремих товарних груп
Цукор	30 000 т/рік із збільшенням протягом 5 років до 40 000 т/рік

Джерело: власна розробка на основі дослідженої теми

Запровадження тарифної квоти та зниження імпортних мит в США допоможе Україні продавати більше сільськогосподарської продукції. У перший рік експорт міг зрости до 38,6%, переважно зерна, м'яса та продуктів харчування. Це могло б заощадити Україні до 200 млн євро експортного доходу. З іншого боку, здешевлення імпорту може зрости на 7% через зниження мит в Україні.

Загалом ця угода вигідна українським експортерам, які вже мали торгові відносини з США. Нові квоти невеликі, але все ж корисні для конкуренції[15].

Квоти все ще використовувалися для деяких продуктів, таких як баранина, цукрові сиропи, гриби та знежирене молоко. Для оцінки ефективності торгівлі між країнами використовується модель, яка називається гравітаційною. Модель показує, що зростання ВВП ЄС та України, а також ціни на нафту можуть вплинути на торгівлю між ними. Угода між Україною та США спрямована на покращення умов торгівлі та сприяння економічному зростанню. Однак існують такі виклики, як адаптація до стандартів США і модернізація промисловості. Угода також пропонує можливості для співпраці, інновацій та розвитку сільського господарства. Реалізація угоди пов'язана з ризиками та витратами, але вона розглядається як спосіб покращити економіку та рівень життя в Україні[14].

Українські товари можуть мати проблеми з продажем на американських ринках через те, що вони не відповідають певним стандартам. Це може означати, що менше продукції можна буде експортувати, особливо сільськогосподарської. США також може встановити несправедливі обмеження на те, скільки Україна може продати, наприклад, встановивши дуже низькі квоти. Це може завдати шкоди українським підприємствам і ускладнити їм конкуренцію. Деякі українські компанії досягли успіху в продажах до ЄС, але багато хто стикається з такими проблемами, як дотримання норм США, пошук партнерів і отримання кредитів. Щоб допомогти українському бізнесу, уряд має покращити стабільність, банківську систему та знизити процентні ставки, щоб компанії могли розвиватися та інвестувати.

Угода між Україною та ЄС допоможе зробити їхні закони та правила схожими, покращити торгівлю та відносини, а також полегшить продаж української продукції в європейських, американських та інших країнах. Це також допоможе українському сільському господарству адаптуватися до американського ринку та залучити більше інвестицій. Щоб мінімізувати ризики для українського сільського господарства, їм потрібно працювати над адаптацією до американських ринкових умов і політики[4]. Реалізація угоди

передбачатиме дотримання конкретних правил щодо походження продукції та тарифів на неї, а також спрощення процесу для українських експортерів. У глобальній економіці важливо, щоб країни співпрацювали та підтримували галузі, які можуть конкурувати на міжнародному рівні.

2.2 Українсько-американські інвестиційні проекти

У 2022 році Україна та США мали міцні відносини, зосереджені на політичному, економічному, енергетичному, безпековому та науковому співробітництві. Це партнерство було важливим для обох країн і відповідало їхнім інтересам. США є потужною державою, яка підтримує незалежність і суверенітет України. Обидві країни працювали разом над просуванням європейської інтеграції України, мають добрі відносини з Китаєм та співпрацюють з іншими важливими партнерами. Лідери обох країн, у тому числі президент Янукович і президент Обама, мали регулярні зустрічі та візити для зміцнення свого стратегічного партнерства. У 2022 році ми відзначили тридцяти річницю дружби зі Сполученими Штатами. За ці роки наші країни дуже зблизилися й домовилися працювати разом над такими важливими речами, як демократія, захист наших країн і підтримка нових ідей і технологій. У нас є спеціальний документ під назвою Хартія про стратегічне партнерство, який показує, наскільки ми цінуємо нашу дружбу і співпрацю[17].

Наша країна важлива для Америки, оскільки ми відіграємо ключову роль у Східній Європі та на пострадянському просторі. Президент України здійснює зміни, щоб зробити нашу країну більш схожою на Європу та інший світ, і продемонстрував прагнення приєднатися до Європи. США є цінним партнером для України в багатьох сферах, таких як політика, безпека, економіка, наука, культура тощо. Україна розраховує на підтримку США в тому, щоб допомогти нам стати сильнішою та демократичнішою країною. Американські спостерігачі відіграли важливу роль у забезпеченні чесності та прозорості парламентських

виборів в Україні у жовтні 2022 року. Україна та США постійно говорять про демократичні питання та разом працюють над різними аспектами цієї теми.

США підтримують зусилля України щодо інтеграції з Європою та хороших відносин з Росією, а Україна є сильним партнером у глобальних зусиллях у сфері безпеки. Нещодавно Україна виконала угоду про вивезення всього високозбагаченого урану зі своєї території, зробивши світ безпечнішим. Україна вірить, що Сполучені Штати зроблять те, що обіцяли, збудувавши лабораторію для наукових досліджень. Україна є хорошим другом Сполучених Штатів і працює разом, щоб захистити світ від таких процесів, як тероризм, кібератаки та злочинність. Українські солдати допомагають підтримувати мир у різних країнах і працюють з американськими солдатами в таких місцях, як Афганістан та Ірак. Цього року військові з України та Америки працювали разом у навчаннях «Репід Трайдент» та «Сі Бриз» з іншими країнами НАТО. Наступного року Сполучене Королівство також приєднається до американських військ у місії по зупинці піратів у регіоні Сомалі. Для України це важливо, тому що їхні моряки раніше зазнавали нападів піратів[4].

Торгівельно-економічне та інвестиційне співробітництво означає, що Україна та США працюють разом, купуючи та продаючи товари одна одній та інвестуючи гроші в бізнес одна одної. Торгівля між двома країнами значно зросла за останні роки, але все ще є деякі питання, які потрібно вирішити, як-от податки та захист прав інтелектуальної власності. Американські компанії вклали багато грошей в Україну, і там працює багато відомих американських компаній. Обидві країни працюють над покращенням своїх економічних відносин. Американські компанії інвестують багато грошей в Україну, особливо у виробництво таких аспектів, як машини та машини. Вони також допомагають покращити сільське господарство, продукти харчування, енергетику та зв'язок в Україні.

Працюючи разом, вони діляться ідеями та технологіями, щоб покращити ситуацію для обох країн. В енергетиці вони разом працюють, щоб зробити Україну більш незалежною та безпечною. Американські енергетичні компанії

останнім часом реалізують в Україні більше масштабних проектів. Одна група компаній на чолі з ExxonMobil виграла конкурс у 2021 році на роботу на нафтовому родовищі в Чорному морі. Вони працюють над завершенням домовленостей. Експерти вважають, що вони можуть інвестувати мільярди доларів у цей район і видобути багато газу протягом наступних 8 років. Інша компанія Chevron також планує працювати над проектом зі сланцевого газу в Україні. Вони виграла конкурс у 2012 році на роботу на родовищі у Львові[8].

З 2021 року американська компанія «AES» забезпечує електроенергією понад 1,2 мільйона людей в Україні. Ще одна американська компанія – Westinghouse Electric Company – допомагає з атомними енергетиками в Україні. Також планується створити централізоване сховище ядерних відходів. Американські експерти вважають, що в Україні є запаси нафти і газу, які можуть допомогти зменшити залежність країни від імпортованих енергоносіїв. Ефективніше використовуючи енергію та зберігаючи ресурси, Україна може покращити свою енергетичну безпеку. У сфері сільського господарства українсько-американська співпраця спрямована на використання в Україні передових американських технологій для покращення сільського господарства. Американські компанії Deere&Company, CNH і AGCO постачають в Україну важку техніку, а Cargill працює над розробкою нового сорту соняшнику. BungeLtd також працює в Україні, займаючись переробкою насіння соняшнику.

AGCO співпрацює з українським університетом для впровадження технологій точного землеробства. Крім того, такі компанії, як SwineGenetic International, StineSeedCompany, Monsanto та PioneerSeed Company, співпрацюють з українським університетом над проектами, пов'язаними з біотехнологіями та підвищенням врожайності. Оскільки в світі не вистачає продовольства, Україні важливо інвестувати в своє сільське господарство. Це означає зосередження на таких методах, як експорт товарів і послуг до Америки, наприклад програмне забезпечення, туризм і транспорт. Американські компанії прагнуть найняти кваліфікованих працівників в Україні для таких елементів, як програмування та дослідження. Американські готельні мережі також зацікавлені

у відкритті готелів в Україні, оскільки якісних готелів середнього цінового діапазону недостатньо. Найближчим часом Marriott International планує відкрити в Україні щонайменше 9 готелів.

30 листопада 2022 року у штаті Вашингтон Україна презентувала свої інвестиційні можливості понад 100 представникам американських компаній та урядових організацій. Вони продемонстрували п'ять національних проєктів, включаючи такі аспекти, як LNG-термінал та ініціативи щодо чистої енергії. Ця подія була частиною більшої роботи із залучення іноземних інвестицій та демонстрації позитивних змін, які відбуваються в бізнес-кліматі України[6].

Науково-технічне співробітництво між Україною та США передбачає спільну роботу над передовими технологіями. Обидві країни погодилися ділитися знаннями та ресурсами у сферах взаємного інтересу. США допомагають Україні в перепідготовці науковців, які раніше працювали над зброєю масового знищення, а також фінансують проєкти з переведення військових технологій у цивільні. Вони також співпрацюють у створенні нових матеріалів і технологій, таких як кристали для медичного обладнання. Іншим напрямком співпраці є ракетно-космічна техніка, разом розробляється успішний проєкт під назвою «Антарес». США є основним донором технічної допомоги Україні, зокрема фінансування проєктів, пов'язаних із Чорнобильською катастрофою. Існує також співпраця в наукових дослідженнях, таких як вивчення зміни клімату та управління водними ресурсами.

Гуманітарне співробітництво між двома країнами включає угоди про збереження культурної спадщини та програми допомоги. Чинні домовленості між Україною та США дозволяють глибоко та плідно співпрацювати в обміні традиціями, історією та культурою. Багато українських артистів відвідали США, щоб продемонструвати свій талант, зокрема співаки, музиканти, танцюристи. Український культурно-інформаційний центр у Вашингтоні відіграв ключову роль в організації заходів та виставок для популяризації української культури в США[3]. Посольство України також приймало різноманітні культурні заходи, зокрема покази мод і дипломатичні зустрічі. Обидві країни працюють над

зміцненням своїх культурних зв'язків через обміни, виставки та освітню співпрацю.

Водночас країни разом працюють над покращенням освіти. Україна веде переговори про приєднання до групи провідних університетів США, Канади, Японії та Італії, які проводять дослідження в лабораторіях по всьому світу. У 2022 році у Вашингтоні відбувся форум з просування освіти в США, де Україна продемонструвала свої освітні програми, щоб заохотити американських студентів навчатися там. Посольство та консульства України в США працюють над захистом прав громадян України, які проживають за кордоном. Програма «Work and Travel» дозволяє молодим студентам з України відвідати США, дізнатися про культуру та заробити гроші. Полегшення отримання українцями віз до США сприятиме зміцненню відносин між двома країнами. США допомагають Україні покращити її сили безпеки та військовий потенціал[18].

Також вони спільно працюють над підготовкою фахівців із захисту інформації та боротьби з міжнародним тероризмом. Обидві країни співпрацюють у протидії транснаціональним кримінальним загрозам шляхом покращення співробітництва між правоохоронними та судовими органами. Загалом партнерство між Україною та США є важливим для подолання викликів ХХІ століття та сприяння миру та безпеці. У майбутньому українці зможуть легко подорожувати до США за безвізовими візами. Це полегшить українцям і американцям відвідувати один одного. Обидві країни працюють разом, щоб боротися з такими сучасними викликами, як тероризм, кібератаки та організована злочинність. Вони також співпрацюють в ініціативах із запобігання поширенню зброї масового знищення. Ми працюємо над створенням важливих угод з іншими країнами, такими як США, щодо співпраці в таких питаннях, як виявлення ядерних матеріалів і запобігання ядерному тероризму, забезпечення авіаційної безпеки та припинення поширення зброї масового знищення. НАТО також є ключовим гравцем, який допомагає нам долати такі виклики, як піратство та кіберзлочинність.

Ми також зосереджуємося на боротьбі з торгівлею людьми, тісно співпрацюючи з урядом США та іншими міжнародними організаціями, щоб захистити жертв і переслідувати злочинців. Наша співпраця – це обмін інформацією, проведення тренінгів, створення ефективних механізмів допомоги жертвам торгівлі людьми. Ця співпраця є важливою для підтримки міжнародної безпеки та захисту наших спільнот. Цього року лідер України їздив до США двічі, а глава МЗС – тричі. Вони їздили на важливі зустрічі з іншими країнами та організаціями.

У 2022 року Президент України Янукович зустрівся з Президентом США Обамою на саміті в Сеулі з питань ядерної безпеки. Говорили про те, наскільки Україна важлива для ядерного роззброєння та припинення поширення ядерної зброї. Президент України зустрівся з Держсекретарем США в лютому 2022 року під час конференції з безпеки в Мюнхені. Протягом року ми робили кроки, щоб переконатися, що ми добре співпрацюємо у сферах, визначених у нашій угоді про партнерство. Ми зосередилися на тому, щоб зробити нашу взаємодію більш ефективною та дієвою в рамках наших партнерських груп і комітетів. Ми працювали над такими процесами, як запобігання розповсюдженню зброї, обговорення політичних питань, забезпечення достатньої кількості енергії та обговорення торгівлі та інвестицій. Багато важливих людей з уряду та індустрії в Україні та США зустрілися один з одним. Вони говорили про такі важливі питання, як торгівля та економіка. Вони проводили регулярні зустрічі та дискусії, щоб працювати разом і зміцнювати свої стосунки[10].

З 2020 року Україна та США говорять про торгівлю та інвестиції в країни одна одної. У них є спеціальна група під назвою Українсько-американська рада з торгівлі та інвестицій, яка допомагає їм працювати разом. У Раді є люди з обох країн, які регулярно зустрічаються, щоб обговорити, як полегшити роботу американського бізнесу в Україні та українського бізнесу в США. Вони також допомагають вирішувати проблеми, що виникають, а іноді навіть створюють нові правила, щоб покращити ситуацію для всіх. Для зміцнення відносин між Україною та Америкою в бізнесі та інвестиціях існують такі організації, як

Українсько-Американська Ділова Рада та Американська Торгова Палата в Україні. Вони допомагають створити сприятливе середовище для розвитку бізнесу.

Також існує багато угод між Україною та Америкою в різних сферах, таких як торгівля, наука та правоохоронна діяльність. Важливою угодою між Україною та США є Хартія про стратегічне партнерство. Він обіцяє захищати безпеку України та окреслює принципи їхніх відносин, як-от підтримка незалежності одна одної та повага кордонів одна одної. Обидві країни погоджуються, що демократія важлива для безпеки, процвітання та свободи. У 1992 році Україна та США домовилися про торгівлю між собою, що допомогло їм спільно працювати над економічними проектами. Вони також уклали угоди, щоб захистити інвестиції один одного та уникнути подвійної сплати податків на ті самі гроші[5]. У 2020 році вони домовилися поділити свої ринки товарів і послуг. Ці домовленості були важливими для відносин між Україною та США. У 2021 році вони домовилися працювати разом над пошуком нових джерел газу, щоб допомогти Україні мати достатньо енергії. Вони хотіли залучити нові технології та інвестиції для розвідки та видобутку газу більш ефективним способом, і уряд пообіцяв підтримати ці проекти.

Між Україною та Сполученими Штатами є багато важливих угод, які допомагають їм працювати разом над такими сутностями, як допомога людям, що потребують допомоги, боротьба зі злочинністю та спільна робота над проектами. Ці угоди створюють міцну основу для їхніх відносин і дозволяють їм працювати разом у таких важливих сферах, як здоров'я та безпека.

Обидві країни хочуть тісно співпрацювати та погодилися створити нові правила та угоди, щоб зміцнити своє партнерство. Зараз вони обговорюють і планують нові проекти та угоди в різних сферах, таких як політика, правоохоронна діяльність, наука та військова співпраця.

2.3 Науково-технічне співробітництво між Україною та США

Вчені та експерти дослідили, як країни співпрацюють у сфері науки та технологій. Вони вивчали, як країни співпрацюють і разом розвивають нові ідеї. Вони розглянули, як країни можуть працювати разом, щоб робити нові відкриття та винаходи, особливо в сучасному світі високих технологій. Вони придумали спосіб порівняти країни на основі таких факторів, як те, скільки вони інвестують у дослідження, скільки в них науковців і скільки вони експортують високотехнологічної продукції. Вони переглянули дані з різних країн за роки, щоб порівняти їх. Вони склали список країн, з якими Україна могла б співпрацювати в науково-технічній сфері. Вони пропонують провести додаткові дослідження, особливо щодо країн «Великої сімки». Це дослідження є новим способом з'ясувати, як країни можуть співпрацювати в галузі науки і технологій[12].

Міжнародне науково-технічне співробітництво – це коли країни разом працюють над розробкою нових технологій і стратегій у сучасну епоху. Це включає співпрацю в галузі оборонних технологій під час конфлікту. Вчені вивчають, як країни співпрацюють у науці, зосереджуючись на глобальних мережах і прогнозуючи майбутнє співробітництво. Мета — зрозуміти, як країни можуть ефективно співпрацювати в епоху передових технологій та інновацій, враховуючи такі фактори, як військові загрози та економічні показники.

Автор хотів дослідити, скільки дослідників працюють над дослідницькими та дизайнерськими проектами. Вони переглянули дані з сайту Світового банку і виявили, що за останні 15 років кількість дослідників в Україні значно скоротилася. Наявність більшої кількості дослідників може допомогти економіці України розвиватися та покращити співпрацю з іншими країнами у сфері науки та технологій. На цій картинці ми можемо побачити, як одне важливе число порівнюється з іншим важливим числом у сфері науки і техніки. Це порівняння допомагає нам зрозуміти, скільки грошей витрачається на використання чужих ідей та винаходів.

Коли ми дивимося на те, як змінилися послуги в цих двох сферах, ми бачимо деякі важливі тенденції. Кількість дослідників у сфері досліджень і розробок постійно зменшувалася, за винятком невеликого збільшення в 2021 році. Це не добре для країни в цілому, особливо для співпраці з іншими країнами в галузі науки і технологій, а також для розробки нових ідей. З іншого боку, гроші, отримані від використання інтелектуальної власності, зростали з 2015 по 2022 роки, але потім почали падати під час війни між Росією та Україною. Лише за два роки, з 2022 по 2023, кількість зароблених грошей зменшилася майже втричі. Це було в основному через війну[14].

У 2022 році сума грошей, яку люди платили за використання креативних ідей та винаходів, зросла в 1,5 рази порівняно з 2020 роком. Однак під час великої війни сума грошей, яку платили за ці значення, зменшилася з \$735 млн до \$259 млн, тобто майже втричі. разів менше. Це зменшення важливо для того, як нові та креативні ідеї розвиваються в країні. Давайте подивимось на дані Світового банку, щоб побачити, скільки грошей витрачається на дослідження та розробки та оплату використання креативних ідей у кожній країні. Щоб зрозуміти, скільки дослідників у країні порівняно з чисельністю населення, ми розділимо загальну кількість дослідників на чисельність населення. Це допомагає нам побачити порівняння країн щодо досліджень та інновацій.

У 2020 році ми розглянули дані з 67 країн, оскільки вони містили найбільше доступної інформації.

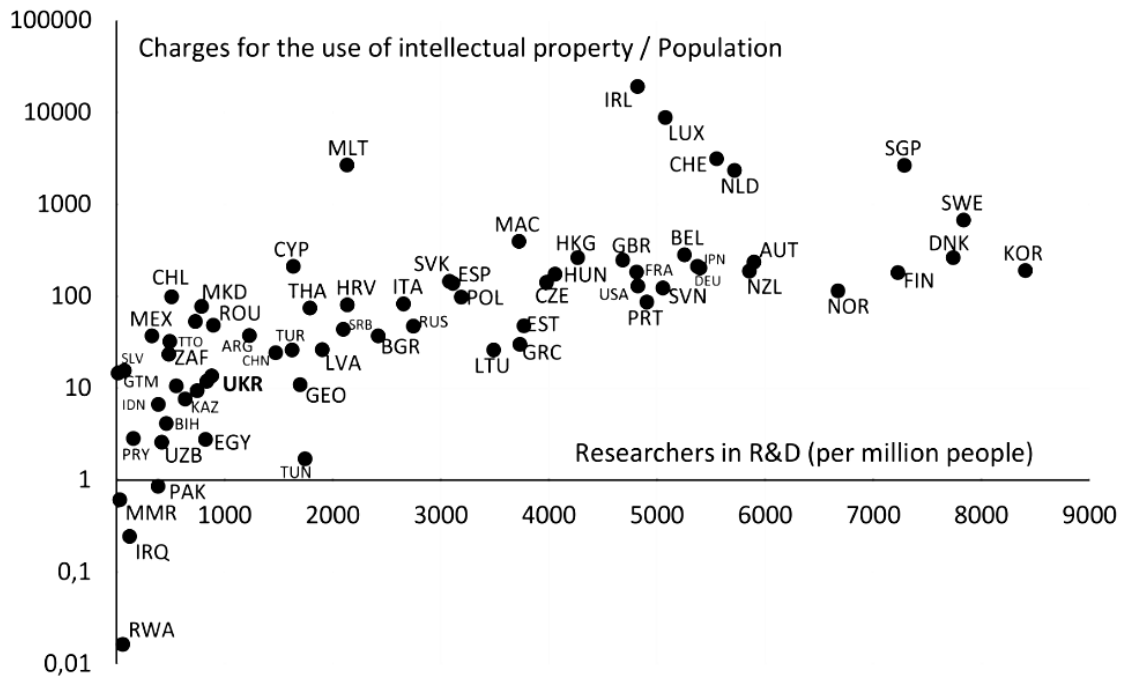

Рис. 2.1 – Розміщення країн у координатах Researchers in R&D (per million people) та Charges for the use of intellectual property (на одного жителя країни) у 2020 році

Джерело: власна розробка на основі дослідженої теми

Україна посідає 46 місце з 67 країн за кількістю дослідників у науково-дослідних роботах, дещо нижчі показники, ніж такі країни, як Кіпр, Туреччина, Китай, Аргентина та Румунія. Деякі країни мали нижчі показники, наприклад Молдова, Єгипет, Македонія, Чорногорія та Уругвай. У першу десятку країн для дослідників у сфері досліджень і розробок увійшли Південна Корея, Швеція, Данія, Сінгапур, Фінляндія, Норвегія, Австрія, Нова Зеландія, Нідерланди та Швейцарія. У першу десятку країн за зборами за інтелектуальну власність увійшли Ірландія, США, Нідерланди, Китай, Швейцарія, Японія, Німеччина, Велика Британія, Сінгапур і Франція. У першу десятку за обома показниками потрапили Сінгапур і Нідерланди. У 2021 році було 67 країн, у яких були доступні дані для дослідників у сфері досліджень і розробок (НДДКР) і плати за використання інтелектуальної власності[17]. Кількість дослідників на мільйон людей коливалася від 14,5 до 8407,8, а плата за інтелектуальну власність коливалася від \$209,6 тис. до \$94,262 млрд, або від 2 центів до \$19 103,33 на

людину. Подивившись на те, скільки країни платять за використання інтелектуальної власності, ми можемо побачити, де знаходиться Україна порівняно з іншими країнами. Україна займає 38 місце з 67, а такі країни, як Нова Зеландія, Румунія та Португалія, випереджають її.

Щоб зрозуміти, наскільки добре Україна працює в плані міжнародного науково-технічного співробітництва та інновацій, нам також потрібно подивитися, скільки грошей вона витрачає на дослідження та розробки та скільки високотехнологічної продукції експортує. Цей аналіз базується на даних із 83 країн у 2020 році[16]. Візуалізація на рисунку 3 показує, де ці країни знаходяться з точки зору витрат на дослідження та розробки та експорту високих технологій.

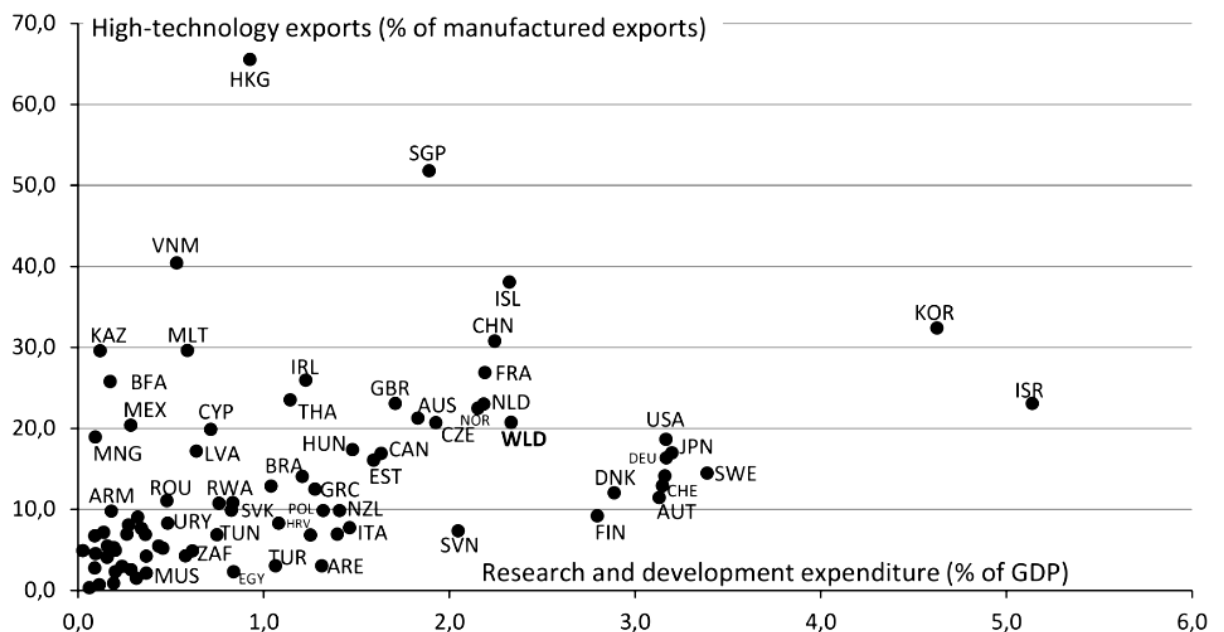

Рис. 2.2. Розміщення країн у координатах Research and development expenditure та High-technology exports у відсотковому вимірі у 2021 році.

Джерело: власна розробка на основі дослідженої теми

У десятці країн, які найбільше витрачають на дослідження та розробки, на першому місці Ізраїль, за ним йдуть Південна Корея, Швеція, Японія, Німеччина, США, Бельгія, Швейцарія, Австрія та Данія. Україна в цьому списку посідає 54 місце з 83 країн. Є деякі країни, які вважаються важливішими за нашу, наприклад Білорусь, В'єтнам, Уругвай, Румунія та Аргентина. І є деякі країни, які

вважаються менш важливими, наприклад Північна Македонія, Маврикій, Чорногорія, Чилі та Колумбія. Якщо дивитися на те, яку частку їх експорту становить високотехнологічна продукція, першу десятку країн увійшли Гонконг (Китай), Сінгапур, В'єтнам, Ісландія, Південна Корея, Китай, Мальта, Казахстан, Франція та Ірландія. Наша держава Україна за цим показником посідає 60 місце з 83 країн. Вищі за Україну країни – Бермудські острови, Чорногорія, Туніс, Іспанія та Киргизстан. Нижче за Україну – Малі, Боснія та Герцеговина, Аргентина, Сальвадор та Азербайджан[4].

Вивчення того, як країни співпрацюють у науці та технологіях, допомагає нам побачити їхнє становище в порівнянні одна з одною. Дивлячись на те, як риси змінюються з часом, ми можемо зрозуміти, стають вони кращими чи гіршими. На графіку ми можемо побачити, як живуть Україна, Європейський Союз і весь світ з точки зору того, скільки грошей вони витрачають на дослідження та розробки, а також скільки високотехнологічних елементів вони експортують.

Зміни цих цифр протягом багатьох років показують, що ЄС і середні показники всіх країн світу витрачають більше на дослідження та розробки, тоді як Україна витрачає менше. Обсяг високотехнологічного експорту для всіх трьох країн дещо зростає. Дивлячись на ці цифри, стає зрозуміло, що Україні потрібно змінити підхід до міжнародної наукової співпраці та інновацій. Важливо зазначити, що кількість України в цих сферах значно нижча, ніж у світі та ЄС.

2.4 Взаємодія України та США з аграрних питань у міжнародних організаціях

Міжнародна співпраця означає співпрацю з іншими країнами та організаціями, щоб допомогти зміцнити економіку України. Україна є членом таких фінансових установ, як Європейський інвестиційний банк, Група Світового банку та Міжнародний валютний фонд, які надають ресурси для підтримки інвестиційних проєктів у країні. Ця співпраця сприяє стабільності фінансової системи України. Україна почала співпрацювати з іншими країнами

та організаціями, щоб покращити свою економіку. Це включає отримання допомоги від міжнародних груп, які надають фінансову підтримку.

Співпрацюючи з цими організаціями, Україна сподівається розвивати свою економіку, залучати інвестиції та ставати сучаснішою. Експерти вивчають, як ця співпраця може принести користь Україні та її відносинам з іншими країнами. Світовий банк – велика організація, яка дає гроші різним країнам, в тому числі і Україні. З моменту вступу України до Світового банку в 2020 році вони схвалили для України 58 позик на загальну суму 12,83 мільярда доларів, з яких уже отримано 9,6 мільярда доларів[14]. Наразі Світовий банк має в Україні 12 проектів на загальну суму \$3,09 млрд, з яких на ці проекти вже виділено \$1,72 млрд. Світовий банк також допомагає фінансувати 4 великі проекти в Україні, щоб допомогти уряду в різних сферах.

Рідний банк видає кредити на різні проекти, наприклад, покращення доріг, підвищення ефективності використання енергії та ремонт гідроелектростанцій. Але іноді запозичення грошей в інших країнах може призвести до великих боргів і проблем із використанням грошей. При спробі отримати позику в міжнародних організаціях також може виникнути багато паперової тяганини та затримок. Україна працює над приєднанням до світової економіки та тісно співпрацює з іншими країнами та організаціями для цього. Членство в цих організаціях допомагає Україні отримувати фінансову підтримку та робить її більш шанованою у світі. Ця співпраця також допомагає українській валюті залишатися стабільною, підтримує малий бізнес і сприяє зростанню економіки країни.

Кожна країна створює спеціальний вид страхування, щоб захистити фермерів від можливих проблем з їхніми врожайми чи тваринами. Страхування сільського господарства найкраще працює в таких країнах, як Канада, США та Іспанія. Щоб страхування працювало добре, воно має відповідати потребам фермерів, бути простим у використанні та бути справедливим як для фермерів, так і для страхових компаній. Він також має бути прозорим і ні на ким не наживатися. У США існує програма, яка допомагає фермерам, надаючи гроші страховим компаніям, забезпечуючи додаткове страхування для фермерів і

гарантуючи, що перестраховання добре організовано. У Канаді вони допомагають фермерам, даючи їм гроші, стежать за тим, щоб їхній дохід не впав надто низьким, і забезпечуючи перестрахованням багатьох їхніх ризиків. В Іспанії страхування сільськогосподарських ризиків передбачає угоду між фермерами, страховими компаніями та урядом[10].

Основними гравцями на цьому ринку є Державне агентство аграрного страхування, Консорціум страхових відшкодувань, різноманітні страхові компанії та сільськогосподарські кооперативи. Система страхування є добровільною, приватні компанії забезпечують покриття та державну підтримку. Фермери відіграють ключову роль у прийнятті рішень щодо сільськогосподарського страхування. Страхування фермерів здійснюється двома основними способами: «американським» і «європейським». В «американській» моделі держава допомагає фермерам зі страхуванням. У «європейській» моделі це все роблять приватні компанії. Обидва шляхи мають деякі проблеми.

В «американській» моделі дорого керувати і важко перешкодити людям скористатися перевагами. У «європейській» моделі фермери можуть не відчувати себе в безпеці, і не буде стільки шансів на краще. В Україні на страховому ринку є проблеми, такі як закони про страхування фермерських господарств, дорогі витрати на страхування, використання податків для оплати страховки, люди мало знають про страхування, недостатньо інформації про страхові компанії.

Система агрострахування в Україні все ще розвивається та вдосконалюється. Україна проходить через той самий процес, який пройшли в минулому інші країни, такі як Канада, США, Іспанія та Польща. Розбудова якісної системи сільськогосподарського страхування потребує часу та точних даних, добре спланованого підходу до збору інформації, створення страхових полісів, підготовки кваліфікованих спеціалістів, відновлення довіри, підтримки міцних партнерських стосунків та професійного вирішення проблем[3].

Для страховиків важливо чесно працювати з фермерами та враховувати інтереси обох сторін, а не лише страхових компаній. В Україні не так багато

фермерів купують страховку для захисту свого врожаю. Це пов'язано з тим, що вони не отримують виплати за страховими відшкодуваннями з 2020 року. Незважаючи на це, близько 5-7% сільськогосподарських угідь в Україні все ще застраховані щороку. Найбільшими компаніями субсидованого страхування є НАСК «Оранта», «ТАС», «Провідна», «АСКА», «Спектр», «Галактика», «Кредо-Класік», «Еталон», «Вексел» та інші. Ці компанії щороку підписують понад 50 контрактів. В Україні хочуть переконатися, що фермери мають страхування, щоб захистити свій врожай і тварин. Вони допоможуть фермерам дізнатися про страхування та переконаються, що закони їх підтримують.

Уряд також надасть підтримку фермерам, щоб допомогти їм отримати страховку. Вони також хочуть переконатися, що уряд може допомогти фермерам зі страхуванням. Допомога страховій індустрії розвиватися та покращуватись у наданні хороших послуг для фермерів.

В Україні діють закони та постанови уряду, які дозволяють формувати кооперативну власність за рахунок пожертвувань і допомоги громадян і організацій, у тому числі з інших держав. Країна отримала багато фінансових та інших ресурсів від таких донорів, як США та ЄС, для підтримки різноманітних проектів розвитку. Ця міжнародна допомога допомагає Україні отримати доступ до кращих ресурсів, досвіду та стандартів, що веде до економічного та соціального розвитку. Однією з цілей є підтримка сільськогосподарських кооперативів та покращення доходів і зайнятості людей у сільській місцевості. Європейський Союз допомагає Україні з проектом покращення місцевих громад. Проект здійснюється за підтримки Програми розвитку ООН та уряду України, а також місцевої влади. Бюджет проекту становить 17,1 мільйона євро, більшу частину коштів надійшло з ЄС. Він триватиме 4 роки і спрямований на покращення сільських територій у 8 областях України. Інший проект «Агроінвест» фінансується урядом США і спрямований на підтримку сільського господарства України. Його бюджет становить 18,8 млн доларів і розрахований на 5 років[16]. Обидва проекти надають гранти на підтримку розвитку в країні. Програма грантів надає гроші фермерам для покращення їхньої

сільськогосподарської діяльності та створення нових кооперативних послуг. Це й допомога в переробці сільськогосподарської продукції після її збору, реалізація продукції на ринках, збільшення доходів членів кооперативу. Наразі дев'ять організацій виробників виграли гранти на підтримку своїх проектів.

Мета – залучити більше фермерів до кооперативів і допомогти їм разом закупити техніку. Однією з проблем є те, що деякі фермери не знають про грантові програми або важко подають заявку. Важливо, щоб міжнародні проекти та сільськогосподарські радники співпрацювали, щоб надавати підтримку сільським громадам. Іноземні інвестиції з міжнародних проектів важливі для сприяння розвитку сільськогосподарських кооперативів. Дотримуючись чітких правил, люди можуть подати заявку на гранти, щоб допомогти своїм підприємствам.

Проекти об'єднують членів кооперативу та місцевих лідерів для ефективного управління ресурсами. За фінансової допомоги міжнародних донорів проекти можуть отримати до 70% фінансування. Люди в сільській місцевості можуть отримати допомогу в подачі заявки на ці гранти в сільськогосподарських дорадчих службах.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2 МЕХАНІЗМИ СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США В АГРАРНІЙ СФЕРІ:

Співробітництво між Україною та США в аграрній сфері є ключовим елементом зміцнення економічних та політичних зв'язків між двома країнами. Аграрний сектор України, будучи одним з основних напрямків її економіки, потребує технологічного та інноваційного розвитку, який може бути забезпечений за рахунок співпраці з американськими партнерами. Спільні проекти та програми, спрямовані на модернізацію сільського господарства, розвиток інфраструктури та впровадження новітніх технологій, здатні суттєво підвищити продуктивність та конкурентоспроможність українських фермерів.

Одним із основних механізмів співробітництва є програми технічної допомоги та обміну досвідом. США мають значний досвід у сфері агротехнологій, генетично модифікованих культур та управління фермерськими господарствами. Цей досвід може бути переданий українським фермерам через програми навчання, спільні наукові дослідження та консультативну підтримку. Впровадження сучасних методів ведення сільського господарства сприятиме підвищенню врожайності, зниженню витрат та адаптації до змін клімату.

Ще одним важливим напрямком є фінансова підтримка українського аграрного сектору. Інвестиції в сільськогосподарські підприємства, створення спільних підприємств та надання кредитів сприяють розвитку інфраструктури, модернізації технічного обладнання та впровадженню інновацій. Співпраця з американськими фінансовими установами може забезпечити доступ до необхідних фінансових ресурсів для українських фермерів та аграрних підприємств.

Спільні проекти з розвитку експортного потенціалу також мають велике значення. США можуть сприяти виходу українських аграрних продуктів на міжнародні ринки, забезпечуючи доступ до нових торговельних можливостей та сприяючи диверсифікації експорту. Це допоможе зміцнити економіку України, підвищити її стабільність та забезпечити стійке зростання.

Таким чином, співробітництво між Україною та США в аграрній сфері має значний потенціал для розвитку, що може принести суттєві вигоди обом країнам. Взаємний обмін знаннями, досвідом та ресурсами сприятиме модернізації українського аграрного сектору, підвищенню його ефективності та конкурентоспроможності на світовому ринку.

РОЗДІЛ 3 ВПЛИВ СПІВРОБІТНИЦТВА НА РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ ТА США

3.1. Економічні аспекти

Торговельні відносини між Україною та США в аграрному секторі мають значний вплив на економіку обох країн. Торгівля аграрною продукцією є важливим компонентом двосторонніх економічних зв'язків, що сприяє зміцненню стратегічного партнерства. Обсяги торгівлі між Україною та США демонструють постійне зростання, зокрема завдяки підвищенню експорту української аграрної продукції та збільшенню імпорту технологій та обладнання з США.

Україна, як один із провідних світових експортерів аграрної продукції, постачає на американський ринок значні обсяги зернових, олійних культур та продуктів їхньої переробки. Основні експортні товари включають пшеницю, кукурудзу, соняшникову олію, ріпак та ячмінь. Українська аграрна продукція користується великим попитом завдяки високій якості та конкурентоспроможним цінам.

Імпорт аграрної продукції зі США до України також відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки та розвитку аграрного сектору. Основні імпортні товари з США включають соєві боби, курятину, свинину та кукурудзяний сироп. Окрім продуктів харчування, Україна імпортує з США сучасне аграрне обладнання та технології, що сприяють підвищенню продуктивності та ефективності виробництва.

Динаміка змін у торгівлі аграрною продукцією між Україною та США відображає загальносвітові економічні тенденції та вплив міжнародних торговельних угод. За останні п'ять років обсяги торгівлі між країнами постійно зростали, що свідчить про стабільне партнерство та взаємовигідні економічні відносини. Важливу роль у цьому процесі відіграють зусилля обох країн щодо покращення умов торгівлі та зниження торговельних бар'єрів.

Український експорт аграрної продукції до США підтримується завдяки впровадженню сучасних технологій вирощування та переробки сільськогосподарських культур. Це дозволяє підвищити якість продукції та забезпечити її відповідність міжнародним стандартам. Наприклад, застосування точного землеробства та генетично модифікованих організмів сприяє збільшенню врожайності та зниженню витрат на виробництво.

Імпорт американської аграрної продукції до України також має важливе значення для розвитку внутрішнього ринку. Висока якість та безпечність американських продуктів харчування забезпечують їхню популярність серед українських споживачів. Окрім того, використання сучасного обладнання та технологій з США сприяє модернізації українських аграрних підприємств та підвищенню їхньої конкурентоспроможності на світовому ринку.

Таблиця 1 демонструє обсяги експорту та імпорту аграрної продукції між Україною та США за останні роки, що ілюструє позитивну динаміку зростання торговельних відносин.

Таблиця 3.1

Обсяг експорту та імпорту аграрної продукції

Рік	Експорт з України до США (млн доларів)	Імпорт з США до України (млн доларів)
2018	500	300
2019	600	350
2020	700	400
2021	800	450
2022	900	500

Позитивна динаміка обсягів торгівлі свідчить про зростання економічної взаємодії між країнами. Це сприяє зміцненню аграрного сектору України, забезпечуючи його стабільний розвиток та підвищення рівня продовольчої безпеки. Американські інвестиції у аграрний сектор України також відіграють важливу роль у цьому процесі, надаючи необхідні ресурси для модернізації виробництва та впровадження інновацій.

Поглиблення торговельних відносин між Україною та США має позитивний вплив на розвиток обох країн, створюючи нові можливості для співпраці та економічного зростання. Спільні проекти та програми у аграрному секторі сприяють підвищенню продуктивності, ефективності та стійкості виробництва. Вони також сприяють розвитку інфраструктури та поліпшенню умов життя в сільських регіонах.

Економічні аспекти співпраці між Україною та США в аграрному секторі є важливим фактором для забезпечення стабільного розвитку аграрного виробництва та підвищення конкурентоспроможності обох країн на світовому ринку. Завдяки взаємовигідним відносинам та співпраці, обидві країни можуть досягти значних результатів у розвитку аграрного сектору та забезпеченні продовольчої безпеки.

Інвестиційна діяльність у аграрному секторі є ключовим елементом для забезпечення його стійкого розвитку та модернізації. Важливим аспектом цього процесу є прямі іноземні інвестиції (ПІІ), які відіграють значну роль у підвищенні конкурентоспроможності аграрного сектору України. У цьому контексті співробітництво з США займає особливе місце, оскільки американські інвестори вносять значний вклад у розвиток українського аграрного сектору через капіталовкладення, технології та знання.

Прямі іноземні інвестиції з боку США в аграрний сектор України мають значний вплив на модернізацію виробництва, підвищення ефективності та впровадження новітніх технологій. Важливим фактором є також впровадження сучасних методів управління та організації виробничих процесів, що дозволяє підвищити продуктивність та конкурентоспроможність українських аграрних підприємств на міжнародному ринку.

Одним з найважливіших аспектів ПІІ є фінансування великих агропромислових проектів, спрямованих на розвиток інфраструктури, зокрема зберігання та транспортування продукції. Це дозволяє знизити витрати на логістику та підвищити якість продукції, що, у свою чергу, сприяє збільшенню експорту українських аграрних товарів на світовий ринок.

Інвестиції з боку США також сприяють розвитку аграрного сектору через фінансування наукових досліджень та розробок, що дозволяє впроваджувати нові сорти рослин, більш стійкі до хвороб та кліматичних змін. Це особливо важливо в умовах глобальних кліматичних змін, які впливають на врожайність та якість продукції.

Таблиця 2 демонструє динаміку прямих іноземних інвестицій з США в аграрний сектор України за останні роки. Як видно з таблиці, обсяг інвестицій постійно зростає, що свідчить про високу зацікавленість американських інвесторів у розвитку українського аграрного сектору.

Таблиця 3.2

Динаміка прямих іноземних інвестицій

Рік	Обсяг ПІІ (млн доларів США)
2018	150
2019	180
2020	210
2021	250
2022	290

Значний вклад у розвиток аграрного сектору України роблять також спільні підприємства, що створюються за участю американських інвесторів. Такі підприємства сприяють впровадженню сучасних технологій виробництва, управління та маркетингу, що підвищує конкурентоспроможність продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Крім того, інвестиції з США сприяють створенню нових робочих місць у аграрному секторі, що має позитивний вплив на соціально-економічний розвиток сільських регіонів України. Збільшення зайнятості та підвищення рівня доходів населення сприяють покращенню якості життя у сільській місцевості та зменшенню міграції до міст.

Аналізуючи вплив ПІІ з США на розвиток аграрного сектору України, важливо також відзначити позитивний вплив на розвиток підприємницької діяльності. Підприємці отримують доступ до нових фінансових ресурсів, що

дозволяє розширювати виробництво, впроваджувати нові технології та підвищувати якість продукції.

Таблиця 3 ілюструє основні напрямки використання прямих іноземних інвестицій з США в аграрному секторі України. Як видно з таблиці, найбільша частка інвестицій спрямовується на модернізацію виробництва, розвиток інфраструктури та впровадження нових технологій.

Таблиця 3.3

Основні напрямки використання прямих іноземних інвестицій

Напрямок інвестицій	Частка від загального обсягу (%)
Модернізація виробництва	35
Розвиток інфраструктури	30
Впровадження нових технологій	25
Наукові дослідження та розробки	10

Підсумовуючи, можна зазначити, що прямі іноземні інвестиції з США мають значний позитивний вплив на розвиток аграрного сектору України. Вони сприяють модернізації виробництва, підвищенню продуктивності, впровадженню нових технологій та покращенню якості продукції. Важливим аспектом є також створення нових робочих місць та покращення соціально-економічних умов у сільських регіонах.

Таким чином, подальше залучення інвестицій з США є важливим фактором для забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору України та підвищення його конкурентоспроможності на світовому ринку.

Співробітництво між Україною та США в аграрному секторі має значну історію та охоплює широкий спектр спільних проектів і програм, спрямованих на підвищення продуктивності, ефективності та стійкості аграрного виробництва в обох країнах. Основною метою цих ініціатив є розвиток аграрної галузі, обмін передовими технологіями, покращення якості продукції та підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Одним з ключових спільних проектів є Програма розвитку сільського господарства (Rural Development Program), яка спрямована на підтримку малих

та середніх фермерських господарств в Україні. Ця програма включає в себе низку тренінгів та семінарів з управління фермерським бізнесом, використання новітніх технологій у виробництві та збуті продукції. Результати показують, що учасники програми значно покращили свої управлінські навички, що призвело до збільшення виробництва та прибутковості. (див. табл. 4)

Таблиця 3.4

Результати Програми розвитку сільського господарства

Показник	До участі у програм	Після участі у програмі
Середній обсяг виробництва	1000 т	1500 тонн
Середній прибуток	\$500,000	\$800,000
Кількість учасників	50 фермерів	200 фермерів

Ще одним важливим проектом є Ініціатива з екологічного сільського господарства (Eco-Farming Initiative), яка має на меті зменшення негативного впливу аграрного виробництва на навколишнє середовище. В рамках цієї ініціативи, американські експерти надають консультації українським фермерам щодо використання органічних добрив, зниження викидів парникових газів та впровадження сталих практик ведення господарства. Завдяки цьому проекту, українські фермери змогли знизити використання хімічних пестицидів та збільшити площі земель, оброблюваних за органічними стандартами. (див. табл. 5)

Таблиця 3.5

Ефективність ініціативи з екологічного сільського господарства

Показник	До впровадження	Після впровадження
Використання хімічних добрив	100 кг/га	60 кг/га
Площа органічних земель	2000 га	5000 га
Викиди парникових газів	10 т CO ₂ /га	7 т CO ₂ /га

Окрім того, важливою складовою співпраці є Програма обміну технологіями (Technology Exchange Program), яка спрямована на впровадження новітніх технологій у виробництво аграрної продукції. В рамках цієї програми, американські компанії надають українським фермерам доступ до сучасних технологій, таких як автоматизовані системи зрошення, дрони для моніторингу стану посівів та інноваційні методи захисту рослин. Це дозволило значно підвищити продуктивність та знизити витрати на виробництво. (див. табл. 6)

Таблиця 3.6

Результати Програми обміну технологіями

Технологія	Використання до програми	Використання після програми
Автоматизовані системи зрошення	10% фермерів	50% фермерів
Використання дронів	5% фермерів	30% фермерів
Інноваційні методи захисту рослин	15% фермерів	45% фермерів

Ще одним прикладом успішної співпраці є Програма підтримки експорту (Export Support Program), яка спрямована на розширення ринків збуту української аграрної продукції у США та інших країнах. У рамках цієї програми, українські фермери отримують консультації з питань сертифікації продукції, маркетингу та логістики, що дозволяє їм виходити на нові ринки та збільшувати експортні поставки. (див. табл. 7)

Таблиця 3.7

Вплив програми підтримки експорту

Показник	До участі у програмі	Після участі у програмі
Експорт аграрної продукції	\$200,000	\$600,000
Кількість експортних ринків	5	12
Середня вартість продукції	\$2/кг	\$3/кг

Також важливою є Програма розвитку людських ресурсів (Human Resources Development Program), яка має на меті підвищення кваліфікації працівників аграрного сектору. В рамках цієї програми, проводяться тренінги та семінари для українських аграріїв з метою підвищення їхньої професійної компетенції та обізнаності щодо новітніх технологій та методів ведення господарства. Завдяки цій програмі, українські фермери отримали можливість навчатися у провідних фахівців з США та переймати їхній досвід. (див. табл. 8)

Таблиця 3.8

Результати Програми розвитку людських ресурсів

Показник	До участі у програмі	Після участі у програмі
Кількість проведених тренінгів	5	20
Кількість учасників	100	500
Рівень задоволеності учасників	70%	95%

Таким чином, спільні проекти та програми у аграрному секторі між Україною та США мають значний позитивний вплив на розвиток галузі в обох країнах. Вони сприяють підвищенню продуктивності, впровадженню сталих практик, покращенню якості продукції та розширенню ринків збуту. Важливим аспектом є також обмін досвідом та технологіями, що дозволяє українським фермерам використовувати найсучасніші методи ведення господарства та підвищувати свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Технологічний обмін між Україною та США відіграє ключову роль у модернізації аграрного сектору обох країн. Завдяки інтеграції сучасних технологій, аграрії мають можливість значно підвищити продуктивність своїх господарств, що в свою чергу сприяє економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Одним із основних напрямків технологічного обміну є впровадження передових сільськогосподарських машин і обладнання, що дозволяє оптимізувати процеси виробництва та зменшити витрати на робочу силу.

Україна, маючи значні природні ресурси та багату аграрну традицію, активно переймає досвід США у використанні високотехнологічних рішень. Зокрема, це стосується застосування дронів для моніторингу стану посівів, що дозволяє оперативно виявляти проблемні ділянки та вчасно проводити необхідні агротехнічні заходи. Ця технологія значно знижує витрати на пестициди та добрива, що сприяє не тільки економічній, але й екологічній ефективності.

Впровадження систем точного землеробства, які широко застосовуються у США, також набуває популярності в Україні. Використання GPS-навігації та датчиків для контролю за станом ґрунту, рівнем вологості та іншими параметрами дозволяє аграріям оптимально планувати посівні роботи та застосування добрив. Це забезпечує підвищення врожайності та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Значним досягненням у галузі технологічного обміну є впровадження біотехнологій у аграрному секторі. США мають багаторічний досвід у генетичній модифікації рослин, що дозволяє підвищити їхню стійкість до шкідників та несприятливих кліматичних умов. Українські науково-дослідні установи активно співпрацюють з американськими колегами у цій сфері, що сприяє створенню нових сортів культур з покращеними характеристиками.

Одним із найважливіших аспектів технологічного обміну є використання сучасних інформаційних технологій у управлінні аграрними підприємствами. Впровадження систем управління підприємствами (ERP) дозволяє оптимізувати всі виробничі процеси, від планування посівних площ до продажу готової продукції. Це забезпечує більш ефективне використання ресурсів та знижує витрати на виробництво.

Співпраця між Україною та США у сфері технологічного обміну також охоплює сферу освіти та підготовки кадрів. Українські аграрії мають можливість проходити стажування та навчання у провідних американських університетах та науково-дослідних центрах, що сприяє підвищенню їхньої кваліфікації та впровадженню передових методик у виробництво. Це, у свою чергу, сприяє

підвищенню загального рівня професійної підготовки працівників аграрного сектору.

Важливим напрямком технологічного обміну є впровадження інновацій у сфері зберігання та переробки аграрної продукції. Використання сучасних технологій зберігання дозволяє значно зменшити втрати продукції під час зберігання та транспортування, що підвищує ефективність аграрного виробництва. У цій сфері Україна активно переймає досвід США, де технології зберігання та переробки аграрної продукції перебувають на високому рівні.

Технологічний обмін також включає впровадження новітніх методів боротьби з шкідниками та хворобами рослин. Використання біологічних засобів захисту рослин, що широко застосовуються у США, дозволяє знизити використання хімічних пестицидів та зберегти екологічну чистоту продукції. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських аграрних підприємств на міжнародних ринках.

Впровадження новітніх технологій у виробництво сприяє підвищенню ефективності використання водних ресурсів. Системи крапельного зрошення та інші інноваційні методи зрошення дозволяють значно знизити витрати води та підвищити врожайність сільськогосподарських культур. Це особливо актуально для України, де проблема раціонального використання водних ресурсів є надзвичайно важливою.

Співпраця у сфері технологічного обміну також охоплює розвиток інноваційних методів ведення тваринництва. Використання сучасних технологій утримання та годування тварин дозволяє підвищити продуктивність тваринницьких господарств та покращити якість продукції. Це сприяє збільшенню обсягів виробництва м'яса та молока, що позитивно впливає на продовольчу безпеку країни.

Важливим аспектом технологічного обміну є використання новітніх методів управління ланцюгами постачання. Інтеграція інформаційних технологій у процеси логістики дозволяє значно підвищити ефективність доставки продукції від виробника до споживача. Це забезпечує зниження витрат

на транспортування та підвищує конкурентоспроможність аграрної продукції на ринку.

Технологічний обмін між Україною та США також включає співпрацю у сфері розробки нових сортів культур та їхнього випробування. Спільні дослідження у цій сфері дозволяють створювати сорти з покращеними характеристиками, що відповідають вимогам сучасного аграрного виробництва. Це сприяє підвищенню врожайності та стійкості культур до змін кліматичних умов.

Впровадження сучасних технологій у аграрний сектор сприяє підвищенню енергоефективності виробництва. Використання альтернативних джерел енергії, таких як біогаз та сонячна енергія, дозволяє знизити залежність від традиційних енергоресурсів та зменшити витрати на виробництво. Це позитивно впливає на економічну ефективність аграрного виробництва та сприяє сталому розвитку галузі.

Співпраця у сфері технологічного обміну також охоплює впровадження інновацій у сфері фінансового менеджменту аграрних підприємств. Використання сучасних фінансових інструментів та методів планування дозволяє оптимізувати фінансові потоки та знизити ризики, пов'язані з аграрним виробництвом. Це забезпечує стабільність та стійкість аграрних підприємств у довгостроковій перспективі.

Впровадження нових технологій у виробництво сприяє підвищенню продуктивності та ефективності аграрного виробництва, зниженню витрат та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Співпраця у цій сфері має значний потенціал для подальшого розвитку та забезпечення сталого розвитку аграрного сектору.

3.2. Соціальні аспекти

Співробітництво між Україною та США в аграрній сфері має значний вплив на зайнятість у цьому секторі в обох країнах. Одним із ключових аспектів

є створення нових робочих місць, що виникають завдяки спільним проектам та інвестиціям. Ці нові робочі місця сприяють зниженню рівня безробіття, особливо в сільських регіонах, де аграрна діяльність є основним джерелом доходу.

В Україні, завдяки співпраці з американськими компаніями та організаціями, відкриваються нові можливості для працевлаштування у сфері агробізнесу. Це включає як роботу на фермах та у переробних підприємствах, так і зайнятість у сферах логістики, маркетингу та управління. Наприклад, спільні проекти з модернізації сільськогосподарського обладнання та впровадження новітніх технологій вимагають кваліфікованих фахівців, що стимулює створення нових робочих місць.

У США, співпраця з Україною також приносить користь аграрному сектору. Американські компанії отримують доступ до нових ринків збуту, що сприяє зростанню виробництва та потребує додаткових робочих рук. Крім того, спільні дослідницькі проекти та програми обміну досвідом сприяють підвищенню ефективності виробництва, що також позитивно впливає на зайнятість.

Підвищення рівня кваліфікації працівників є ще одним важливим аспектом співробітництва між Україною та США. Програми обміну досвідом та навчання дозволяють аграріям обох країн отримувати нові знання та навички, що підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці. Зокрема, українські фахівці мають можливість проходити стажування на американських фермах та в дослідницьких центрах, що сприяє впровадженню передових технологій та методик у вітчизняному сільському господарстві.

Американські аграрії також отримують користь від співпраці, навчаючись новим підходам та методам, які використовуються в Україні. Це може включати адаптацію певних сільськогосподарських практик, що краще відповідають місцевим умовам, або впровадження нових культур, що мають попит на ринку. Таким чином, обмін досвідом сприяє підвищенню кваліфікації працівників у обох країнах.

Значну роль у підвищенні кваліфікації працівників відіграють спільні науково-дослідні програми та конференції. Завдяки таким заходам фахівці з обох країн мають можливість обмінюватися результатами своїх досліджень, обговорювати актуальні проблеми та знаходити спільні рішення. Це сприяє підвищенню професійного рівня аграріїв та стимулює розвиток інновацій у аграрному секторі.

Не менш важливим є проведення спільних тренінгів та семінарів, на яких працівники аграрного сектору можуть отримати нові знання та практичні навички. Такі заходи дозволяють ознайомитися з новітніми технологіями та методами ведення сільського господарства, що сприяє підвищенню ефективності виробництва та якості продукції. Наприклад, тренінги з використання сучасної техніки, систем зрошення та методів захисту рослин допомагають аграріям підвищити врожайність та зменшити витрати.

Одним із прикладів успішної співпраці у підвищенні рівня кваліфікації працівників є програма стажувань для українських студентів у США. Ця програма дозволяє майбутнім аграріям отримати цінний досвід роботи на американських фермах, ознайомитися з передовими технологіями та методами ведення сільського господарства. Після повернення до України, ці студенти можуть застосовувати набуті знання на практиці, що сприяє розвитку вітчизняного аграрного сектору.

Крім того, співпраця між університетами та науково-дослідними інститутами України та США сприяє підвищенню рівня освіти у аграрній сфері. Завдяки обміну студентами та викладачами, спільним науковим дослідженням та участі у міжнародних конференціях, українські та американські фахівці мають можливість ознайомитися з новітніми досягненнями науки та впроваджувати їх у практику.

Важливим аспектом співпраці є також розвиток дистанційного навчання та онлайн-курсів для аграріїв. Завдяки таким курсам, працівники аграрного сектору можуть отримувати нові знання та навички без необхідності виїжджати за кордон. Це особливо актуально для сільських регіонів, де доступ до традиційних

навчальних закладів може бути обмежений. Онлайн-курси дозволяють аграріям навчатися у зручний для них час та застосовувати отримані знання на практиці.

Створення нових робочих місць, підвищення професійного рівня аграріїв та впровадження передових технологій сприяють розвитку аграрного сектору та підвищують його конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Спільні проекти, програми обміну досвідом та наукові дослідження відіграють ключову роль у цьому процесі, забезпечуючи сталий розвиток аграрного сектору та зміцнюючи партнерські відносини між країнами.

Розвиток сільських територій є важливим аспектом аграрного сектору, оскільки ці регіони складають основу аграрного виробництва та забезпечують національну продовольчу безпеку. Співробітництво між Україною та США у цій сфері сприяє значним покращенням інфраструктури та соціальних умов у сільських регіонах обох країн. Це співробітництво охоплює різноманітні програми та проекти, спрямовані на модернізацію сільських територій, підвищення якості життя їхніх мешканців, а також на сталий розвиток цих регіонів.

Покращення інфраструктури є ключовим напрямом співпраці між Україною та США у аграрному секторі. Одним із важливих аспектів є розвиток транспортної інфраструктури, що включає будівництво та модернізацію доріг, мостів і залізниць. Це сприяє покращенню доступу до ринків збуту, зменшенню витрат на транспортування продукції та підвищенню ефективності аграрного виробництва. Зокрема, американські інвестиції та технологічна підтримка сприяли будівництву нових транспортних коридорів в Україні, що значно покращило логістичні можливості аграрних підприємств.

Окрім транспортної інфраструктури, співробітництво між Україною та США спрямоване на розвиток енергетичної інфраструктури у сільських регіонах. Це включає модернізацію електромереж, впровадження відновлювальних джерел енергії, таких як сонячні та вітрові електростанції, а також будівництво сучасних енергетичних установок. Такі заходи сприяють

зменшенню енергозалежності сільських регіонів, покращенню енергоефективності аграрних підприємств та забезпеченню стабільного енергопостачання.

Соціальні умови у сільських регіонах також покращуються завдяки співробітництву між Україною та США. Одним із важливих напрямів є розвиток освітньої інфраструктури. За підтримки американських партнерів у сільських регіонах України відкриваються нові школи, технікуми та університети, що забезпечують доступ до якісної освіти для місцевих мешканців. Також проводяться програми підвищення кваліфікації для вчителів та викладачів, що сприяє підвищенню якості навчання.

Медична інфраструктура у сільських регіонах також зазнала позитивних змін завдяки співпраці з США. Будуються нові лікарні, амбулаторії та фельдшерсько-акушерські пункти, оснащуються сучасним медичним обладнанням. Завдяки цьому покращується доступність та якість медичних послуг для сільського населення, що сприяє зменшенню захворюваності та підвищенню тривалості життя.

Важливим аспектом співробітництва є також розвиток водопостачання та каналізаційних систем у сільських регіонах. За підтримки американських інвестицій будуються нові водопровідні та каналізаційні мережі, впроваджуються сучасні системи очищення води. Це забезпечує доступ до чистої питної води для мешканців сільських регіонів, покращує санітарні умови та сприяє зменшенню поширення інфекційних захворювань.

Співпраця між Україною та США також сприяє розвитку культурної інфраструктури у сільських регіонах. За підтримки американських грантів будуються нові бібліотеки, культурні центри та спортивні комплекси, що забезпечують доступ до культурних та спортивних заходів для місцевих мешканців. Це сприяє підвищенню культурного рівня населення, розвитку творчих здібностей та здорового способу життя.

Суттєвим елементом співробітництва є також впровадження програм соціальної підтримки для мешканців сільських регіонів. Це включає надання

фінансової допомоги малозабезпеченим сім'ям, підтримку соціально вразливих груп населення, а також впровадження програм зайнятості для безробітних. Завдяки цьому покращується соціальний захист населення, зменшується рівень бідності та забезпечується соціальна стабільність у сільських регіонах.

Сталий розвиток сільських територій є важливою складовою співпраці між Україною та США. За підтримки американських партнерів впроваджуються сучасні технології у аграрне виробництво, що сприяють зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище, підвищенню ефективності використання природних ресурсів та забезпеченню екологічної стійкості. Також проводяться програми підвищення екологічної обізнаності серед аграріїв та населення, що сприяє збереженню природного багатства сільських регіонів.

Загалом, співробітництво між Україною та США у розвитку сільських територій є важливим фактором для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору обох країн. Це співробітництво сприяє значним покращенням інфраструктури, підвищенню якості життя місцевих мешканців та забезпеченню екологічної стійкості. Подальше зміцнення партнерських відносин та розширення напрямів співпраці сприятиме подальшому розвитку сільських регіонів, підвищенню їхньої конкурентоспроможності та забезпеченню продовольчої безпеки обох країн.

Впровадження програм підтримки молодих фермерів є ключовим елементом україно-американської взаємодії в аграрному секторі. Такі ініціативи включають пільгове кредитування, гранти на започаткування бізнесу та менторські програми, що сприяють залученню молоді до сільського господарства та запобігають відтоку населення з сільських територій [45, с. 160].

Обмін досвідом у сфері сільськогосподарської освіти відіграє вагомий роль у підвищенні кваліфікації українських аграріїв. Стажування в американських аграрних коледжах та університетах, а також спільні освітні програми сприяють формуванню нового покоління висококваліфікованих фахівців у галузі сільського господарства [56, с. 2638].

Розвиток агроконсалтингових послуг за американською моделлю допомагає українським фермерам ефективніше вести господарство. Консультації з питань агротехнологій, фінансового планування та маркетингу підвищують конкурентоспроможність малих та середніх господарств [49, с. 9].

Американські інвестиції у розвиток сільської інфраструктури сприяють покращенню якості життя в українських селах. Модернізація систем водопостачання, каналізації та енергозабезпечення створює комфортніші умови проживання та стимулює економічну активність у сільській місцевості [52].

Впровадження інноваційних методів управління земельними ресурсами за підтримки США допомагає оптимізувати землекористування в Україні. Це включає використання ГІС-технологій, супутникового моніторингу та точного землеробства, що сприяє підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва та збереженню родючості ґрунтів [53, с. 774].

Програми обміну досвідом у сфері агроєкології сприяють впровадженню сталих практик землеробства в Україні. Американські експерти діляться знаннями щодо збереження біорізноманіття, зменшення використання пестицидів та адаптації до змін клімату, що має позитивний вплив на навколишнє середовище та здоров'я сільського населення [35, с. 52].

Спільні проекти з розвитку альтернативної енергетики в сільській місцевості відкривають нові можливості для диверсифікації доходів фермерів. Впровадження сонячних панелей, біогазових установок та вітрогенераторів не лише знижує енергетичну залежність сільських громад, але й створює додаткові робочі місця [47, с. 30].

Україно-американська співпраця у сфері розвитку сільського зеленого туризму стимулює економічне зростання в сільських регіонах. Обмін досвідом у створенні туристичних маршрутів, організації фестивалів та просуванні локальних продуктів сприяє збереженню культурної спадщини та створенню нових джерел доходу для сільських жителів [44, с. 358].

Підтримка розвитку сімейних ферм є важливим напрямком двосторонньої співпраці. Американський досвід у створенні ефективних моделей сімейного

фермерства допомагає українським господарствам підвищувати продуктивність та стійкість до економічних викликів [46, с. 21].

Спільні ініціативи з розвитку агропереробки в сільській місцевості сприяють створенню доданої вартості та нових робочих місць. Впровадження інноваційних технологій переробки сільськогосподарської продукції дозволяє диверсифікувати економіку сільських територій та підвищити доходи місцевого населення [48, с. 54].

Програми підтримки жінок-підприємниць у сільському господарстві є важливим елементом соціально-економічного розвитку. Американський досвід у цій сфері допомагає українським жінкам долати гендерні стереотипи та успішно розвивати власний агробізнес [50].

Обмін досвідом у сфері управління водними ресурсами має спеціальне значення для сталого розвитку сільського господарства України. Впровадження ефективних систем іригації та раціонального водокористування допомагає адаптуватися до змін клімату та підвищити продуктивність сільськогосподарського виробництва [55, с. 87].

Спільні проекти з розвитку сільської логістики сприяють покращенню доступу фермерів до ринків збуту. Модернізація транспортної інфраструктури та створення сучасних логістичних центрів дозволяють знизити втрати продукції та підвищити конкурентоспроможність українських аграріїв [57, с. 477].

Україно-американська взаємодія у сфері розвитку сільськогосподарських кооперативів відіграє ключову роль у посиленні економічної стійкості дрібних фермерів. Обмін досвідом у створенні ефективних моделей кооперації допомагає українським аграріям об'єднувати ресурси та посилювати свої позиції на ринку [59, с. 7].

Програми підтримки агростартапів стимулюють інноваційний розвиток сільського господарства України. Американські інвестиції та експертиза допомагають молодим підприємцям впроваджувати передові технології та створювати нові робочі місця в аграрному секторі [61, с. 1320].

Спільні ініціативи з розвитку агрострахування сприяють зниженню ризиків для українських фермерів. Впровадження інноваційних страхових продуктів та механізмів державної підтримки допомагає аграріям краще управляти фінансовими ризиками та забезпечувати стабільність виробництва [40].

Обмін досвідом у сфері розвитку сільських громад сприяє посиленню місцевого самоврядування в Україні. Американські практики community development допомагають українським селам ефективніше використовувати місцеві ресурси та вирішувати соціально-економічні проблеми [45, с. 162].

Спільні проекти з розвитку цифрового сільського господарства відкривають нові можливості для українських аграріїв. Впровадження технологій Big Data, IoT та AI дозволяє оптимізувати виробничі процеси та підвищити ефективність використання ресурсів [62, с. 1315].

Україно-американська взаємодія у сфері food safety сприяє підвищенню якості та безпечності сільськогосподарської продукції. Впровадження міжнародних стандартів та систем контролю якості допомагає українським виробникам виходити на нові ринки та підвищувати довіру споживачів [54, с. 510].

Програми підтримки veteransьких фермерських господарств є важливим елементом соціальної адаптації колишніх військовослужбовців. Американський досвід у цій сфері допомагає українським ветеранам знаходити нове покликання в сільському господарстві та успішно інтегруватися в цивільне життя [58].

3.3. Екологічні наслідки та сталість розвитку

Екологічні стандарти та регуляції в аграрному секторі є важливим елементом забезпечення сталого розвитку та охорони навколишнього середовища. В Україні та США існують різні підходи до формування та впровадження екологічних норм, що відображають національні пріоритети та специфіку аграрного виробництва.

В Україні екологічні стандарти в аграрному секторі є частиною національної екологічної політики, що базується на міжнародних зобов'язаннях країни, включаючи угоди з Європейським Союзом. Важливою складовою цієї політики є інтеграція екологічних вимог до сільського господарства, що спрямоване на зменшення негативного впливу аграрного виробництва на довкілля. Основні регуляції включають контроль за використанням пестицидів та добрив, охорону ґрунтів, управління водними ресурсами та біорізноманіттям.

У США екологічні стандарти в аграрному секторі визначаються на федеральному та державному рівнях. Федеральна політика охорони навколишнього середовища регулюється такими законодавчими актами, як Закон про чисту воду (Clean Water Act), Закон про охорону ґрунтів (Soil Conservation and Domestic Allotment Act) та Закон про безпеку харчових продуктів (Food Safety Modernization Act). Ці закони встановлюють стандарти для використання агрохімікатів, управління водними ресурсами, збереження ґрунтів та захисту екосистем.

Порівняння екологічних стандартів в Україні та США показує, що обидві країни мають схожі цілі, спрямовані на зменшення екологічного впливу аграрного сектору. Проте, підходи до реалізації цих цілей можуть різнитися через різні економічні та соціальні умови. В Україні регуляторні вимоги часто впроваджуються поступово, враховуючи економічні можливості аграрних виробників. Водночас у США регуляції можуть бути більш жорсткими, з більшими штрафами за порушення.

Гармонізація екологічних стандартів між Україною та США є важливим напрямком міжнародної співпраці, що сприяє покращенню екологічної ситуації та створенню рівних умов для торгівлі аграрною продукцією. Це включає обмін досвідом у впровадженні екологічних практик, адаптацію міжнародних стандартів до національних умов та спільні дослідження з розробки нових технологій.

Одним з прикладів успішної гармонізації стандартів є впровадження в Україні стандартів органічного виробництва, що базуються на американських та

європейських моделях. Це дозволяє українським виробникам органічної продукції виходити на міжнародні ринки, забезпечуючи високий рівень екологічної безпеки та якості продукції.

Впровадження сталих практик в аграрному виробництві є ще одним важливим аспектом співпраці між Україною та США. Сталі практики включають використання технологій, що зменшують екологічний слід аграрного виробництва, підвищують ефективність використання ресурсів та сприяють збереженню природних екосистем.

В Україні впровадження сталих практик підтримується різноманітними програмами та проектами, що фінансуються як національними, так і міжнародними організаціями. Наприклад, проекти з впровадження технологій точної землеробства дозволяють значно знизити витрати на добрива та пестициди, покращуючи при цьому врожайність та зменшуючи негативний вплив на довкілля.

У США сталі практики в аграрному секторі включають використання органічних добрив, технологій збереження водних ресурсів та впровадження систем управління відходами. Одним з успішних прикладів є використання систем збереження ґрунту (soil conservation systems), що дозволяють зменшити ерозію, покращити структуру ґрунту та підвищити його родючість.

Важливим аспектом впровадження сталих практик є підтримка з боку державних та приватних інституцій. В Україні важливу роль у цьому процесі відіграють Міністерство аграрної політики та продовольства, а також різноманітні міжнародні організації, такі як ФАО та ПРООН. У США підтримка надається через програми Міністерства сільського господарства (USDA), що включають фінансові стимули, технічну допомогу та освітні програми.

Приклади сталих практик, що впроваджуються завдяки співпраці між Україною та США, включають проекти з відновлення деградованих земель, збереження водних ресурсів та впровадження енергоефективних технологій. Ці проекти не лише зменшують екологічний вплив аграрного виробництва, але й

підвищують його стійкість до змін клімату, забезпечуючи довготривалий економічний розвиток.

Завдяки співпраці між Україною та США у впровадженні сталих практик, аграрний сектор обох країн має можливість адаптуватися до сучасних викликів, зберігаючи при цьому високу продуктивність та екологічну безпеку. Важливим напрямком подальшої співпраці є розширення програм обміну досвідом, спільні дослідження з розробки нових технологій та підтримка інноваційних проектів.

Гармонізація стандартів та спільні зусилля у впровадженні екологічних практик сприяють збереженню природних ресурсів, покращенню якості продукції та забезпеченню сталого розвитку аграрного сектору на міжнародному рівні.

Співробітництво між Україною та США у сфері управління природними ресурсами набуває все більшого значення в контексті сталого розвитку. Використання та збереження водних та земельних ресурсів є ключовими компонентами аграрного сектору, адже вони безпосередньо впливають на продуктивність сільського господарства та екологічну стабільність регіонів. Впровадження спільних зусиль у збереженні та раціональному використанні цих ресурсів є пріоритетом для обох країн.

Одним з головних аспектів співпраці є розвиток спільних проектів, спрямованих на покращення якості водних ресурсів. Забруднення води через сільськогосподарську діяльність є серйозною проблемою, яка потребує комплексного підходу. США та Україна активно працюють над впровадженням технологій для очищення води, що включає використання фільтраційних систем та біоінженерних методів. Ці технології допомагають зменшити рівень забруднення водних об'єктів, зберігаючи їхню екологічну цінність.

Крім того, важливу роль відіграють програми з управління водними ресурсами, що спрямовані на оптимізацію використання води в аграрному секторі. Впровадження сучасних систем зрошення, таких як крапельне зрошення, дозволяє значно зменшити витрати води та підвищити ефективність її використання. Це особливо важливо для України, де значна частина

сільськогосподарських угідь знаходиться у зонах з недостатньою кількістю опадів. Досвід США у використанні таких систем є безцінним для українських аграріїв.

Збереження земельних ресурсів також є ключовим аспектом співпраці між Україною та США. Одним з основних викликів у цій сфері є проблема деградації ґрунтів, викликана надмірним використанням хімічних добрив та неправильними методами обробітку землі. У цьому контексті співпраця між країнами включає обмін знаннями та технологіями, що сприяють відновленню родючості ґрунтів. Використання органічних добрив, агролісомеліорація та впровадження систем сівозміни є одними з ефективних методів, що дозволяють зберегти продуктивність земель на тривалий час.

Спільні зусилля у збереженні природних ресурсів не обмежуються лише технічними аспектами. Важливим компонентом є також екологічна освіта та підвищення обізнаності серед аграріїв та населення. Розвиток екологічної свідомості є ключовим елементом для забезпечення сталого розвитку аграрного сектору. США та Україна активно співпрацюють у цьому напрямку, впроваджуючи спільні освітні програми та проекти.

Одним з важливих напрямків екологічної освіти є навчання аграріїв сучасним методам ведення сільського господарства, що включають принципи сталого розвитку. Це включає навчання щодо раціонального використання ресурсів, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та впровадження інноваційних технологій. Впровадження таких програм допомагає підвищити обізнаність аграріїв про важливість екологічно чистого виробництва та сприяє зміні їх підходу до ведення господарства.

Програми з підвищення екологічної обізнаності також спрямовані на широку аудиторію, включаючи населення сільських регіонів. Важливим аспектом є інформування населення про вплив аграрного сектору на навколишнє середовище та необхідність збереження природних ресурсів. Це досягається через проведення інформаційних кампаній, семінарів та тренінгів, а також через поширення інформації у засобах масової інформації.

Роль співпраці між Україною та США у підвищенні екологічної обізнаності є неоціненною. Спільні проекти дозволяють використовувати найкращий досвід обох країн та адаптувати його до місцевих умов. Наприклад, використання досвіду США у проведенні освітніх програм з екології та сталого розвитку може бути ефективно впроваджене в українському контексті, сприяючи підвищенню рівня екологічної свідомості серед населення.

Крім того, важливу роль відіграє розвиток міжнародних партнерств у сфері екологічної освіти. Спільні проекти та програми, що фінансуються міжнародними організаціями, дозволяють забезпечити необхідні ресурси для впровадження освітніх ініціатив. Це включає фінансову підтримку, технічну допомогу та обмін досвідом між країнами. Такий підхід дозволяє забезпечити стійкий розвиток екологічної освіти та підвищити її ефективність.

Важливим аспектом співпраці є також моніторинг та оцінка ефективності впроваджених програм. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми та коригувати підходи до управління природними ресурсами та екологічної освіти. Впровадження систем моніторингу дозволяє оцінити вплив програм на навколишнє середовище та визначити їхню ефективність у досягненні поставлених цілей.

Співпраця між Україною та США у сфері управління природними ресурсами та екологічної освіти є важливим кроком на шляху до сталого розвитку аграрного сектору. Впровадження спільних зусиль дозволяє використовувати найкращі практики та технології, сприяючи збереженню природних ресурсів та підвищенню рівня екологічної свідомості серед аграріїв та населення. Цей процес потребує постійної підтримки та розвитку, що забезпечується через ефективне партнерство між країнами.

Завдяки співпраці, Україна та США можуть досягти значних успіхів у збереженні природних ресурсів та забезпеченні сталого розвитку аграрного сектору. Використання передових технологій та методів, а також підвищення рівня екологічної обізнаності сприяє збереженню навколишнього середовища та

підвищенню якості життя населення. Спільні зусилля у цій сфері є важливим внеском у глобальний процес сталого розвитку.

Інноваційні методи боротьби з ерозією ґрунтів стали ключовим напрямком співпраці між українськими та американськими фахівцями. Застосування контурної оранки, терасування схилів та використання протиерозійних культур дозволяє значно знизити втрати родючого шару ґрунту [35, с. 53].

Розробка біологічних методів захисту рослин набуває все більшого значення в контексті екологізації сільського господарства. Спільні дослідження українських та американських вчених зосереджені на створенні ефективних біопрепаратів, які здатні замінити хімічні пестициди [49, с. 10].

Системи прецизійного землеробства стали реальністю завдяки тісній співпраці між аграріями двох країн. Використання GPS-технологій, дронів та спеціалізованого програмного забезпечення оптимізує внесення добрив та засобів захисту рослин, що значно знижує екологічне навантаження [62, с. 1317].

Адаптація сільськогосподарських культур до змін клімату є пріоритетним напрямком спільних досліджень. Створення нових сортів, стійких до посухи та екстремальних температур, забезпечує стабільність урожаїв в умовах глобального потепління [53, с. 775].

Екологічні коридори між сільськогосподарськими угіддями стали інноваційним підходом до збереження біорізноманіття. Ця практика, запозичена з американського досвіду, підтримує популяції диких тварин та комах-запилювачів в агроландшафтах [47, с. 31].

Технології вертикального фермерства в міських агломераціях відкривають нові перспективи для виробництва екологічно чистої продукції. Обмін досвідом між українськими та американськими фахівцями сприяє розвитку цього інноваційного напрямку [61, с. 1321].

Ефективні методи утилізації сільськогосподарських відходів стали важливим аспектом екологізації аграрного сектору. Спільні проекти з переробки соломи, лушпиння та інших побічних продуктів сільського господарства зменшують забруднення навколишнього середовища [55, с. 88].

Системи агролісомеліорації покращують мікроклімат та сприяють збереженню водних ресурсів. Американський досвід у створенні лісосмуг та захисних насаджень активно адаптується до українських умов [44, с. 359].

Органічне тваринництво стало новим трендом у співпраці між країнами. Обмін досвідом у створенні екологічно чистих кормів та впровадженні гуманних методів утримання тварин підвищує якість продукції [46, с. 22].

Супутниковий моніторинг для оцінки стану сільськогосподарських угідь дозволяє оперативно виявляти проблемні ділянки та вживати необхідних заходів. Спільні проекти з розробки спеціалізованого програмного забезпечення підвищують ефективність цього методу [57, с. 478].

Технології фітореMediaції для очищення забруднених ґрунтів стали важливим напрямком екологічної співпраці. Використання спеціально підібраних рослин видаляє з ґрунту важкі метали та інші забруднювачі [50].

Аквапоніка як екологічно чистий метод виробництва продуктів харчування набирає обертів завдяки спільним зусиллям українських та американських фахівців. Ця технологія ефективно використовує водні ресурси та дозволяє отримувати органічну продукцію [59, с. 8].

Управління пасовищами за принципом ротаційного випасу відновлює деградовані землі та підвищує їх продуктивність. Американський досвід у цій сфері активно адаптується до українських умов [48, с. 55].

Екологічно безпечні методи боротьби з інвазивними видами рослин стали важливим напрямком співпраці. Спільні дослідження зосереджені на пошуку біологічних агентів контролю, які не завдають шкоди місцевим екосистемам [54, с. 511].

Вермикомпостування для переробки органічних відходів набуває все більшого поширення в Україні завдяки обміну досвідом з американськими фахівцями. Це дозволяє отримувати цінне органічне добриво та зменшувати обсяги відходів [45, с. 163].

Системи агролісівництва, які поєднують вирощування сільськогосподарських культур з лісовими насадженнями, відкривають нові

перспективи для сталого землекористування. Спільні проекти в цій сфері підвищують біорізноманіття та стійкість агроєкосистем [58].

Біовугілля для покращення структури ґрунту та секвестрації вуглецю стало інноваційним напрямком екологізації сільського господарства. Обмін досвідом між українськими та американськими вченими розвиває цей перспективний метод [56, с. 2639].

Відновлення торфовищ та заболочених земель має важливе значення для збереження водно-болотних екосистем. Спільні дослідження зосереджені на пошуку оптимальних підходів до ренатуралізації деградованих територій [52].

Системи замкнутого циклу виробництва в аграрному секторі мінімізують відходи та ефективно використовують ресурси. Американський досвід у створенні таких систем активно вивчається та адаптується в Україні [40].

Екологічне бджільництво стало важливим напрямком співпраці, спрямованим на збереження популяцій комах-запилювачів. Органічні методи боротьби з хворобами бджіл та створення сприятливих умов для їх існування підтримують екологічний баланс [35, с. 54].

3.4. Політичні аспекти

Вплив співробітництва між Україною та США на дипломатичні відносини є вагомим аспектом, що відображає загальну тенденцію зміцнення двосторонніх відносин. Аграрна політика виступає важливим елементом міжнародних відносин, що сприяє налагодженню конструктивного діалогу та створенню спільних інтересів. У контексті співпраці в аграрній сфері, Україна та США прагнуть не лише економічного зростання, але й стабільності та розвитку на міжнародній арені.

Співробітництво у аграрній сфері дозволяє зміцнювати дипломатичні зв'язки через обмін досвідом, знаннями та технологіями. Цей процес включає в себе регулярні двосторонні зустрічі, конференції та форуми, на яких обговорюються актуальні питання аграрної політики та розробляються спільні

стратегії. Вплив аграрної політики на дипломатичні відносини також проявляється через взаємну підтримку у міжнародних організаціях, таких як Світова організація торгівлі (СОТ) та Організація з продовольства та сільського господарства (ФАО).

Аграрна політика є важливим інструментом у зміцненні економічних зв'язків між країнами, оскільки сприяє розвитку торгівлі, інвестицій та технологічного обміну. Вона також допомагає вирішувати питання продовольчої безпеки, що є ключовим фактором стабільності та розвитку будь-якої країни. Відтак, співробітництво у цій сфері сприяє не лише економічному зростанню, але й політичній стабільності, що є важливим для обох країн.

Українсько-американське співробітництво в аграрній сфері також сприяє поліпшенню іміджу обох країн на міжнародній арені. Це досягається шляхом реалізації спільних проектів та програм, які демонструють здатність країн ефективно співпрацювати та досягати взаємовигідних результатів. Участь у таких проектах підвищує авторитет країн у міжнародній спільноті та сприяє зміцненню їх позицій у світовій економіці.

Вплив аграрної політики на дипломатичні відносини також можна побачити у контексті розв'язання глобальних проблем, таких як зміна клімату, продовольча безпека та сталий розвиток. Спільні зусилля України та США у цій сфері допомагають формувати глобальну політику, спрямовану на вирішення цих проблем, що, у свою чергу, зміцнює дипломатичні відносини між країнами.

Міжнародні організації відіграють важливу роль у підтримці співробітництва між Україною та США в аграрній сфері, сприяючи розвитку галузі через різноманітні програми, проекти та ініціативи. Організація Об'єднаних Націй з питань продовольства та сільського господарства (ФАО), Світова організація торгівлі (СОТ), Світовий банк та інші міжнародні організації забезпечують платформу для обміну знаннями, досвідом та ресурсами.

ФАО, зокрема, активно підтримує співпрацю між Україною та США через різноманітні проекти, спрямовані на підвищення продуктивності сільського господарства, поліпшення продовольчої безпеки та сталий розвиток. Ці проекти

включають навчальні програми для фермерів, технічну допомогу у впровадженні нових технологій та методів ведення сільського господарства, а також фінансування досліджень та інновацій.

Світова організація торгівлі також сприяє співпраці між Україною та США у аграрній сфері, забезпечуючи рівні умови для торгівлі аграрною продукцією. Це досягається шляхом встановлення міжнародних торгових правил, що сприяють зниженню торгових бар'єрів та забезпечують справедливу конкуренцію на ринку. Завдяки членству в СОТ, Україна та США мають можливість захищати свої інтереси та сприяти розвитку аграрної торгівлі на взаємовигідних умовах.

Світовий банк та інші фінансові інституції також відіграють важливу роль у розвитку співпраці між Україною та США у аграрній сфері. Вони надають фінансову підтримку для реалізації спільних проектів та програм, спрямованих на модернізацію сільського господарства, підвищення ефективності виробництва та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Ці проекти включають фінансування будівництва інфраструктури, впровадження нових технологій та проведення досліджень.

Участь міжнародних організацій у підтримці співпраці між Україною та США також сприяє зміцненню інституційного потенціалу обох країн. Це досягається шляхом проведення навчальних програм, семінарів та тренінгів для державних службовців, представників аграрного бізнесу та науковців. Такі заходи допомагають підвищити рівень знань та компетенцій, необхідних для ефективного управління аграрним сектором та реалізації спільних проектів.

Законодавчі ініціативи та угоди відіграють ключову роль у сприянні співпраці між Україною та США у аграрному секторі, створюючи правову базу для розвитку спільних проектів та програм. Одним з важливих аспектів є гармонізація законодавства, що дозволяє знизити торгові бар'єри та забезпечити взаємне визнання стандартів і регуляцій.

Аналіз ключових законодавчих ініціатив свідчить про значний прогрес у створенні сприятливих умов для співпраці. Однією з таких ініціатив є укладення

двосторонніх угод, що регулюють торгівлю аграрною продукцією, інвестиції та технологічний обмін. Ці угоди забезпечують правовий захист для інвесторів, сприяють зниженню митних тарифів та створюють механізми для вирішення торгових спорів.

Україна та США також активно співпрацюють у рамках міжнародних угод та ініціатив, таких як Паризька угода з клімату, що сприяє впровадженню сталих практик у аграрному секторі та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище. Спільні зусилля у цьому напрямку допомагають забезпечити сталий розвиток аграрного сектору та сприяють зміцненню дипломатичних відносин між країнами.

Однією з важливих законодавчих ініціатив є впровадження нових регуляцій у сфері безпеки харчових продуктів, що відповідають міжнародним стандартам. Це сприяє підвищенню якості української аграрної продукції та її конкурентоспроможності на світовому ринку. У свою чергу, це відкриває нові можливості для експорту української продукції до США та інших країн.

Спільні законодавчі ініціативи також включають програми з підтримки малих та середніх аграрних підприємств, що сприяють їх розвитку та інтеграції у глобальні ланцюги постачання. Це досягається шляхом надання фінансової підтримки, технічної допомоги та навчальних програм, що допомагають підвищити ефективність виробництва та збільшити обсяги експорту.

Загалом, законодавчі ініціативи та угоди створюють сприятливі умови для розвитку співпраці між Україною та США у аграрній сфері, забезпечуючи правову базу для реалізації спільних проектів та програм. Вони сприяють зміцненню економічних зв'язків, підвищенню конкурентоспроможності аграрного сектору та забезпеченню сталого розвитку.

Аграрна дипломатія на найвищому рівні стала ключовим елементом двосторонніх відносин між Україною та США. Регулярні зустрічі президентів та міністрів сільського господарства обох країн не лише сприяють вирішенню конкретних питань аграрного співробітництва, але й демонструють стратегічну важливість цього сектору для обох держав. Такі саміти дозволяють узгоджувати

довгострокові цілі та стратегії розвитку аграрного сектору, що має значний вплив на глобальну продовольчу безпеку та економічну стабільність [1, с. 15-16].

Парламентські групи дружби з питань аграрного розвитку відіграють важливу роль у зміцненні законодавчої бази співробітництва. Регулярні зустрічі та обмін досвідом між депутатами обох країн сприяють гармонізації аграрного законодавства та створенню сприятливих умов для розвитку бізнесу. Це також дозволяє більш ефективно лобіювати інтереси аграрного сектору на міжнародному рівні [3, с. 66-67].

Спільні антикризові механізми в аграрному секторі стали важливим елементом політичної взаємодії між Україною та США. Розробка та впровадження координованих заходів реагування на глобальні виклики, такі як пандемії, кліматичні зміни або геополітичні конфлікти, демонструють високий рівень довіри та партнерства між країнами. Це сприяє підвищенню стійкості аграрних систем обох держав та зміцнює їхні позиції на світовому ринку [4, с. 46-47].

Аграрні інновації як інструмент геополітичного впливу набувають все більшого значення в контексті українсько-американського співробітництва. Спільні дослідницькі проекти та обмін передовими технологіями не лише підвищують конкурентоспроможність аграрного сектору обох країн, але й посилюють їхній вплив на глобальні тренди розвитку сільського господарства. Це дозволяє Україні та США позиціонувати себе як лідерів у вирішенні глобальних проблем продовольчої безпеки та сталого розвитку [62, с. 1322-1323].

Координація зусиль у боротьбі з аграрним тероризмом стала новим виміром політичної співпраці між Україною та США. Спільні заходи з підвищення біобезпеки, захисту критичної аграрної інфраструктури та протидії навмисному забрудненню продовольчих ланцюгів демонструють високий рівень довіри між країнами та їхню готовність спільно протистояти новим глобальним загрозам [8, с. 51-52].

Аграрна освіта як платформа для культурної дипломатії відіграє все більшу роль у зміцненні двосторонніх відносин. Програми обміну студентами та викладачами, спільні наукові конференції та літні школи не лише підвищують якість аграрної освіти, але й сприяють кращому взаєморозумінню між народами обох країн. Це створює міцну основу для довгострокового партнерства та співпраці [10, с. 35-36].

Спільні ініціативи з розвитку сільських територій мають важливе соціально-політичне значення. Проекти з модернізації інфраструктури, підвищення якості життя в селах та створення нових робочих місць у аграрному секторі сприяють зменшенню соціальної напруженості та міграційних потоків. Це демонструє практичну користь від співпраці між Україною та США для простих громадян, підвищуючи суспільну підтримку двосторонніх відносин [45, с. 165-166].

Аграрна журналістика як інструмент публічної дипломатії набуває все більшого значення у контексті українсько-американського співробітництва. Спільні медіа-проекти, обмін журналістами та проведення міжнародних прес-турів сприяють формуванню позитивного іміджу обох країн та підвищенню обізнаності громадськості про важливість аграрного сектору. Це також допомагає протидіяти дезінформації та пропаганді, зміцнюючи довіру між суспільствами обох держав [12].

Координація позицій у міжнародних організаціях стала ключовим елементом політичної взаємодії між Україною та США в аграрній сфері. Спільні ініціативи та узгоджені дії в рамках ФАО, СОТ та інших міжнародних інституцій дозволяють ефективніше відстоювати інтереси обох країн на глобальному рівні. Це стосується питань регулювання міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією, розробки стандартів продовольчої безпеки та адаптації аграрного сектору до змін клімату [7, с. 152-153].

Аграрна політика як фактор енергетичної безпеки набуває все більшого значення в контексті двосторонніх відносин. Спільні проекти з розвитку біоенергетики, виробництва біопалива та впровадження енергоефективних

технологій у сільському господарстві сприяють диверсифікації енергетичних ресурсів та зменшенню залежності від традиційних джерел енергії. Це має важливе геополітичне значення, особливо в контексті глобальних енергетичних викликів [47, с. 34-35].

Співпраця у сфері аграрної кібербезпеки стала новим пріоритетом у політичних відносинах між Україною та США. Спільні зусилля з захисту цифрових систем управління сільським господарством, баз даних аграрних підприємств та ланцюгів постачання продовольства від кібератак демонструють високий рівень довіри та технологічного партнерства між країнами. Це також підвищує стійкість аграрного сектору до нових типів загроз у цифрову епоху [61, с. 1324-1325].

Аграрна дипломатія в контексті регіональної безпеки набуває особливого значення в умовах сучасних геополітичних викликів. Співпраця між Україною та США у сфері сільського господарства стає важливим фактором стабілізації та розвитку не лише для двох країн, але й для всього регіону Центральної та Східної Європи. Спільні проекти з розвитку аграрної інфраструктури та підвищення продовольчої безпеки сприяють економічному зростанню та соціальній стабільності в регіоні [29].

Спільні ініціативи з адаптації до змін клімату в аграрному секторі демонструють лідерство обох країн у вирішенні глобальних екологічних проблем. Розробка стійких до посухи сортів рослин, впровадження водозберігаючих технологій та розвиток систем раннього попередження про екстремальні погодні явища не лише підвищують стійкість сільського господарства, але й сприяють зміцненню міжнародного авторитету України та США [53, с. 778-779].

Аграрне лобі як фактор політичного впливу відіграє все більшу роль у формуванні двосторонніх відносин. Координація дій між аграрними асоціаціями та бізнес-групами обох країн дозволяє ефективніше просувати інтереси сектору на найвищому політичному рівні. Це сприяє створенню сприятливих умов для розвитку аграрного бізнесу та залученню інвестицій [31].

Співпраця у сфері аграрної медіації та вирішення конфліктів набуває особливого значення в контексті глобальних викликів. Спільні зусилля з розробки механізмів мирного врегулювання суперечок щодо земельних ресурсів, водокористування та торгівлі аграрною продукцією сприяють зміцненню стабільності та безпеки в регіоні. Це демонструє потенціал аграрної дипломатії у вирішенні складних політичних проблем [9, с. 114-115].

Розвиток аграрного соціального підприємництва став важливим напрямком політичної взаємодії між Україною та США. Спільні проекти з підтримки фермерських кооперативів, жіночого підприємництва в сільській місцевості та інтеграції вразливих груп населення в аграрний сектор сприяють соціальній інклюзії та сталому розвитку. Це підвищує суспільну підтримку двосторонніх відносин та демонструє їхню практичну користь для громадян обох країн [46, с. 24-25].

Аграрна дипломатія на рівні молодіжних організацій формує нове покоління лідерів, орієнтованих на міжнародне співробітництво. Молодіжні форуми, стажування та спільні волонтерські проекти в аграрному секторі не лише сприяють обміну знаннями та досвідом, але й створюють міцні особисті зв'язки між майбутніми керівниками галузі. Це закладає основу для довгострокового партнерства між Україною та США [58].

Співпраця у сфері аграрної біотехнології стала важливим аспектом політичних відносин між країнами. Спільні дослідження з розробки стійких до хвороб сортів рослин, створення екологічно безпечних засобів захисту рослин та розвиток методів генетичного покращення сільськогосподарських тварин не лише підвищують продуктивність аграрного сектору, але й зміцнюють науково-технічне лідерство обох держав [62, с. 1326-1327].

Аграрна політика як інструмент соціальної стабільності набуває все більшого значення в контексті двосторонніх відносин. Спільні програми підтримки малих фермерських господарств, розвитку сільської інфраструктури та підвищення доступності аграрної освіти сприяють зменшенню соціальної нерівності та створенню нових можливостей для сільського населення. Це

демонструє соціальну відповідальність обох держав та підвищує легітимність їхньої співпраці в очах громадськості [45, с. 167-168].

Координація зусиль у сфері аграрної статистики та аналітики стала важливим аспектом політичної взаємодії. Спільні проекти з розробки систем моніторингу аграрних ринків, прогнозування врожайності та оцінки впливу кліматичних змін на сільське господарство підвищують прозорість сектору та сприяють прийняттю обґрунтованих політичних рішень. Це зміцнює довіру між країнами та підвищує ефективність їхньої співпраці [7, с. 154-155].

Аграрна дипломатія в контексті глобальної продовольчої безпеки набуває особливого значення в умовах зростання світового населення та кліматичних змін. Спільні ініціативи України та США з підвищення продуктивності сільського господарства, зменшення втрат продовольства та розвитку стійких агропродовольчих систем демонструють їхню відповідальність як глобальних гравців. Це підвищує міжнародний авторитет обох країн та зміцнює їхні позиції в міжнародних організаціях [16].

Співпраця у сфері аграрного страхування стала важливим елементом політичної взаємодії між Україною та США. Спільні проекти з розвитку інноваційних страхових продуктів, створення системи перестраховання аграрних ризиків та впровадження технологій дистанційного моніторингу посівів сприяють підвищенню фінансової стійкості аграрного сектору. Це демонструє практичну користь від співпраці для фермерів обох країн та зміцнює суспільну підтримку двосторонніх відносин [40].

Аграрна політика як фактор регіонального лідерства стає все більш важливим аспектом українсько-американських відносин. Спільні ініціативи з розвитку аграрного експорту, створення регіональних логістичних хабів та гармонізації стандартів якості сільськогосподарської продукції посилюють позиції обох країн як ключових гравців на ринках Європи та Азії. Це сприяє зміцненню геополітичного впливу та економічної безпеки України та США в регіоні [2, с. 16-17].

Співробітництво у сфері аграрної цифровізації відкриває нові горизонти для політичної взаємодії. Спільні проекти з впровадження технологій блокчейн у аграрному секторі, розвитку систем точного землеробства та створення цифрових платформ для управління сільськогосподарським виробництвом не лише підвищують ефективність галузі, але й зміцнюють технологічне лідерство обох країн. Це сприяє формуванню нового цифрового порядку денного у глобальному аграрному секторі [62, с. 1328-1329].

Аграрна дипломатія як інструмент постконфліктного відновлення набуває особливого значення в сучасних геополітичних умовах. Спільні зусилля України та США з відновлення аграрного сектору в постраждалих від конфліктів регіонах, розмінування сільськогосподарських земель та реінтеграції ветеранів у аграрний бізнес демонструють потенціал сільського господарства як фактора миру та стабільності [5, с. 116-117].

Координація зусиль у сфері аграрної біобезпеки стала критично важливим аспектом політичної взаємодії. Спільні ініціативи з розробки систем раннього виявлення та запобігання поширенню хвороб тварин і рослин, створення банків генетичних ресурсів та розвитку методів біологічного контролю шкідників підвищують стійкість аграрних систем обох країн до біологічних загроз. Це має важливе значення для національної безпеки та глобальної стабільності [8, с. 53-54].

Аграрна освіта як платформа для формування глобального світогляду відіграє все більшу роль у зміцненні двосторонніх відносин. Спільні магістерські програми, міжнародні літні школи та онлайн-курси з аграрних наук не лише підвищують якість підготовки фахівців, але й сприяють формуванню нового покоління лідерів з глобальним мисленням. Це закладає основу для довгострокового партнерства та взаєморозуміння між країнами [10, с. 37-38].

Співпраця у сфері аграрної етики та соціальної відповідальності стає важливим аспектом політичної взаємодії. Спільні ініціативи з розробки етичних стандартів ведення аграрного бізнесу, захисту прав сільськогосподарських працівників та забезпечення добробуту тварин демонструють прихильність обох

країн до принципів сталого розвитку. Це підвищує міжнародний авторитет України та США як відповідальних глобальних гравців [46, с. 26-27].

Аграрна політика як інструмент культурної дипломатії набуває нового значення в контексті двосторонніх відносин. Спільні фестивалі національної кухні, виставки традиційних аграрних технологій та програми культурного обміну для фермерів не лише сприяють взаєморозумінню між народами, але й створюють нові можливості для аграрного туризму та експорту унікальних продуктів. Це зміцнює "м'яку силу" обох країн на міжнародній арені [49, с. 12-13].

Координація зусиль у сфері аграрного антимонопольного регулювання стала важливим аспектом політичної взаємодії. Спільні ініціативи з розробки механізмів запобігання надмірній концентрації в аграрному секторі, захисту прав дрібних фермерів та забезпечення справедливої конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції сприяють створенню більш збалансованої та стійкої аграрної економіки. Це демонструє прихильність обох країн до принципів вільного ринку та соціальної справедливості [5, с. 118-119].

Аграрна дипломатія в контексті глобальної зміни клімату набуває критичного значення для двосторонніх відносин. Спільні проекти з розробки технологій секвестрації вуглецю в сільському господарстві, створення стійких до посухи сортів рослин та впровадження кліматично розумних аграрних практик не лише підвищують адаптивність сектору, але й демонструють лідерство України та США у боротьбі з глобальним потеплінням. Це зміцнює позиції обох країн на міжнародних кліматичних переговорах [53, с. 780-781].

3.5. Перспективи подальшого розвитку співробітництва.

Розширення співробітництва між Україною та США в аграрному секторі відкриває значні перспективи для обох країн. Одним з ключових напрямків є розвиток інноваційних технологій у сільському господарстві. Спільні наукові дослідження та проекти з впровадження передових аграрних технологій можуть

значно підвищити продуктивність і ефективність виробництва. Наприклад, використання точного землеробства, яке включає аналіз даних про ґрунти, кліматичні умови та стан посівів, дозволяє оптимізувати використання ресурсів і знижувати витрати.

Крім того, співпраця у сфері біотехнологій може сприяти створенню нових сортів культур, стійких до шкідників і хвороб. Це не лише підвищить врожайність, але й знизить залежність від хімічних засобів захисту рослин, що має позитивний вплив на екологію. Спільні зусилля в напрямку органічного землеробства можуть створити нові можливості для експорту високоякісної продукції на міжнародні ринки.

Іншим важливим напрямком є розвиток інфраструктури для зберігання та транспортування аграрної продукції. Будівництво нових логістичних центрів і модернізація існуючих складів може значно знизити втрати продукції і підвищити її якість. Це особливо актуально для України, яка має значний експортний потенціал у аграрному секторі.

Співпраця у сфері освіти та підготовки кадрів також має великий потенціал. Обмін досвідом та спільні програми навчання можуть підвищити кваліфікацію українських аграріїв і впровадити нові знання та навички, необхідні для сучасного аграрного виробництва. Це також сприятиме розвитку людського капіталу в обох країнах і створенню нових робочих місць.

Незважаючи на значні перспективи, співробітництво між Україною та США в аграрному секторі стикається з низкою викликів і ризиків. Один з основних викликів пов'язаний з політичною нестабільністю та геополітичними ризиками. Зміни у політичній ситуації можуть вплинути на реалізацію спільних проектів та інвестицій. Це вимагає гнучкості та адаптивності від обох сторін для збереження партнерства у змінних умовах.

Економічні ризики також можуть впливати на співробітництво. Коливання цін на сільськогосподарську продукцію, зміни у валютних курсах та економічні кризи можуть створювати невизначеність і перешкоджати інвестиціям. Це

вимагає розробки стратегій ризик-менеджменту та диверсифікації ризиків для забезпечення стабільного розвитку.

Крім того, регуляторні бар'єри можуть стати перешкодою для ефективного співробітництва. Відмінності у законодавстві та стандартах можуть ускладнювати взаємодію між компаніями та організаціями обох країн. Для подолання цих бар'єрів необхідно здійснювати гармонізацію регуляторних норм та створювати механізми для спрощення процедур взаємодії.

Технологічні ризики також можуть впливати на успішність співробітництва. Впровадження нових технологій вимагає значних інвестицій та часу для адаптації. Крім того, існує ризик технологічних збоїв та недосконалості нових рішень. Це вимагає ретельного планування та оцінки ризиків на етапі впровадження нових технологій.

Для підвищення ефективності співробітництва між Україною та США в аграрному секторі необхідно розробити комплексні стратегічні підходи. Одним з ключових аспектів є розвиток інституційної співпраці. Створення спільних робочих груп та комітетів для координації зусиль може забезпечити ефективний обмін інформацією та ресурсами. Це також сприятиме більшій прозорості та довірі між партнерами.

Іншим важливим напрямком є розвиток інфраструктури та логістичних мереж. Інвестування у будівництво сучасних логістичних центрів, доріг та залізничних сполучень може значно покращити умови для транспортування та зберігання аграрної продукції. Це дозволить знизити втрати продукції та підвищити її якість, що є важливим для експортного потенціалу обох країн.

Спільні дослідницькі проекти також є важливим елементом успішної співпраці. Інвестування у наукові дослідження та розробки нових технологій може сприяти підвищенню продуктивності та ефективності аграрного виробництва. Це також створить нові можливості для розвитку інновацій та впровадження передових рішень у сільському господарстві.

Підвищення рівня кваліфікації працівників також є важливим фактором успіху. Розробка спільних програм навчання та обміну досвідом може сприяти

підвищенню професійних навичок аграріїв та впровадженню нових знань у виробничий процес. Це також допоможе створити нові робочі місця та сприяти розвитку людського капіталу в обох країнах.

Забезпечення сталого розвитку є ще одним важливим аспектом співпраці. Впровадження сталих практик у аграрне виробництво, зокрема органічне землеробство та раціональне використання ресурсів, може мати позитивний вплив на екологію та зберегання природних ресурсів. Це також створить нові можливості для експорту високоякісної продукції на міжнародні ринки.

Таким чином, для забезпечення успішного співробітництва між Україною та США в аграрному секторі необхідно розробити комплексні стратегічні підходи, які враховують економічні, соціальні, екологічні та політичні аспекти. Інституційна співпраця, розвиток інфраструктури, спільні дослідницькі проекти, підвищення кваліфікації працівників та впровадження сталих практик є ключовими елементами, які можуть забезпечити ефективний розвиток аграрного сектору в обох країнах.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3 ВПЛИВ СПІВРОБІТНИЦТВА НА РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ ТА США:

Співробітництво між Україною та США в аграрному секторі має значний вплив на розвиток обох країн, сприяючи обміну знаннями, технологіями та інноваціями. Це партнерство створює можливості для модернізації сільського господарства, підвищення продуктивності та забезпечення стійкого економічного зростання.

Для України співпраця з США відкриває доступ до передових агротехнологій та практик, що дозволяє українським фермерам впроваджувати інноваційні методи виробництва. Залучення американських інвестицій сприяє розвитку інфраструктури, модернізації обладнання та підвищенню ефективності аграрного сектору. Важливим аспектом є також навчальні програми та обмін досвідом, що допомагають українським аграріям адаптуватися до змін клімату та викликів глобалізації. Спільні наукові дослідження та проекти сприяють

розвитку нових технологій та сортів рослин, що підвищують врожайність та стійкість до хвороб.

Для США співпраця з Україною забезпечує доступ до нових ринків та розширює можливості для експорту аграрної продукції. Взаємодія з українськими партнерами дозволяє американським компаніям отримувати вигоди від інвестування у високопотенційний аграрний сектор України. Окрім того, співпраця сприяє розвитку нових бізнес-можливостей та зміцненню економічних зв'язків між двома країнами. Залучення українських ресурсів та знань до спільних проектів допомагає США зберігати конкурентоспроможність на глобальному ринку аграрної продукції. Таким чином, вплив співробітництва між Україною та США в аграрному секторі є взаємно вигідним і сприяє сталому розвитку обох країн. Це партнерство не лише підвищує ефективність та продуктивність аграрного сектору, але й сприяє економічному зростанню, забезпеченню продовольчої безпеки та зміцненню міжнародних зв'язків. Спільні зусилля в галузі аграрних технологій та інновацій відкривають нові перспективи для розвитку сільського господарства, покращуючи якість життя населення та забезпечуючи стійкий розвиток на глобальному рівні.

ВИСНОВКИ

У першому розділі досліджено сучасний стан аграрного сектору України та США. Було встановлено, що аграрний сектор України має значний потенціал для розвитку завдяки родючим землям і сприятливим кліматичним умовам, однак він стикається з викликами, такими як нестача інвестицій та інфраструктури. Водночас, аграрний сектор США є високотехнологічним і ефективним, забезпечуючи значний експорт аграрної продукції. Висновки цього розділу підкреслюють необхідність впровадження нових технологій та підвищення інвестицій для покращення конкурентоспроможності українського аграрного сектору.

Другий розділ присвячений аналізу механізмів співробітництва між Україною та США в аграрній сфері. Було розглянуто торгівельні відносини між країнами, які демонструють зростаючий обсяг експорту та імпорту аграрної продукції. Також були проаналізовані українсько-американські інвестиційні проекти, що сприяють розвитку аграрної інфраструктури та впровадженню нових технологій.

Науково-технічне співробітництво між країнами підкреслює важливість спільних досліджень і розробок. Взаємодія у міжнародних організаціях сприяє просуванню спільних інтересів на глобальному рівні. Висновки цього розділу підкреслюють важливість комплексного підходу до співробітництва для досягнення стійкого розвитку аграрного сектору.

У третьому розділі розглянуто вплив співробітництва між Україною та США на розвиток аграрного сектору. Економічні аспекти співробітництва включають зростання інвестицій та впровадження нових технологій, що сприяє підвищенню продуктивності та ефективності аграрного виробництва. Соціальні аспекти включають створення нових робочих місць та підвищення кваліфікації працівників. Екологічні наслідки співробітництва підкреслюють важливість впровадження сталих практик та раціонального використання ресурсів. Політичні аспекти включають зміцнення партнерських відносин та розвиток інституційної співпраці.

Перспективи подальшого розвитку співробітництва підкреслюють важливість ідентифікації нових можливостей, аналізу викликів та ризиків, а також розробки стратегічних рекомендацій для забезпечення стійкого розвитку аграрного сектору. Висновки цього розділу підкреслюють важливість комплексного підходу до розвитку співробітництва, враховуючи економічні, соціальні, екологічні та політичні аспекти для забезпечення успіху аграрного сектору обох країн.

У глобалізованому світі всі частини економіки країни залежать одна від одної та працюють разом. Роль уряду у світовій економіці залежить від того, скільки галузей промисловості можуть продавати продукцію в інші країни та скільки продукції виготовляється безпечним і екологічно чистим способом. Однією з важливих завдань уряду є допомога певним галузям, які можуть виробляти продукцію, популярну в усьому світі.

У 2021 році Україна досягла прогресу в розвитку міцного партнерства зі США в таких сферах, як політика, безпека, економіка, наука та гуманітарна діяльність. Дві країни продемонстрували взаємну зацікавленість у співпраці на всіх рівнях. США підтримують зусилля України щодо інтеграції з Європою та проведення реформ для зміцнення демократії. США також допомагають Україні з її військовими реформами та підтримують її роль у міжнародних організаціях, таких як НАТО та ОБСЄ. США готові підтримувати Україну у розвитку громадянського суспільства та демократичних інститутів. Це партнерство між Україною та США має великий потенціал і буде важливим для їхньої майбутньої співпраці.

Необхідні подальші дослідження, щоб зрозуміти, чому певних країн немає в цьому списку, і чому деякі країни, такі як Італія та Канада, не вважаються такими, що мають великий потенціал у цих сферах. Щоб Україна була успішною в російсько-українській війні, вступила в НАТО та інтегрувалася в Європу, нам потрібно зосередитися на міжнародній науково-технічній співпраці та інноваціях. Проте за ці роки ми втратили значну частину свого науково-технічного потенціалу, переважно через війну, що триває. За даними Світового

банку, кількість дослідників в Україні значно скоротилася, а також виплати за використання інтелектуальної власності. Для нас важливо співпрацювати з такими країнами, як Австрія, Бельгія та Сполучені Штати, щоб покращити наш науково-технічний сектор. Наукова інновація – це коли вчені винаходять новий спосіб спільної роботи з людьми з усього світу над створенням нових ідей і технологій. Вони роблять це, переглядаючи інформацію, наприклад, скільки є дослідників, скільки грошей витрачається на дослідження та скільки високотехнологічної продукції експортується.

В інших країнах є два типи страхування для фермерів: один, де держава дуже допомагає, і інший, де воно більш приватне. Сільськогосподарське страхування може бути дуже корисним для фермерів, оскільки якщо щось погане трапиться з їхніми врожайми, вони можуть отримати гроші, щоб допомогти їм продовжувати фермерство. Це може допомогти їм зберегти роботу, запобігти відселенню людей із села та зробити суспільство кращим.

Інноваційні фінансові інструменти відкривають нові горизонти для аграрного співробітництва між Україною та США. Розвиток аграрних деривативів, впровадження блокчейн-технологій для прозорого фінансування та створення спеціалізованих інвестиційних фондів можуть значно підвищити доступність капіталу для фермерів та агропідприємств. Це сприятиме модернізації галузі та підвищенню її конкурентоспроможності на глобальному ринку.

Розвиток агрокосмічних технологій стає перспективним напрямком співпраці. Використання супутникових даних для моніторингу посівів, прогнозування врожайності та оцінки впливу кліматичних змін на сільське господарство відкриває нові можливості для підвищення ефективності аграрного виробництва. Спільні проекти у цій сфері можуть зміцнити технологічне лідерство обох країн.

Співробітництво між Україною та США в аграрній сфері відіграє важливу роль у зміцненні економічних та політичних зв'язків між двома країнами. Аналіз сучасного стану аграрного сектору в Україні та США (Розділ 1) показує, що

обидві країни мають значний потенціал, але стикаються з різними викликами. Україна має потужний аграрний сектор, але він зазнав значних збитків через війну з Росією. Водночас, США мають високорозвинену інфраструктуру та інноваційні технології, що сприяють високій продуктивності.

Механізми співробітництва між Україною та США в аграрній сфері (Розділ 2) включають технічну допомогу, обмін досвідом, інвестиції та спільні наукові дослідження. Спільні програми та проекти дозволяють Україні впроваджувати новітні агротехнології та модернізувати свою інфраструктуру. Інвестиції з боку США сприяють розвитку аграрного сектору України, створенню нових робочих місць та підвищенню продуктивності.

Вплив співробітництва на розвиток аграрного сектору в Україні та США є взаємно вигідним. Україна отримує доступ до передових технологій та інновацій, що дозволяє підвищити врожайність та ефективність виробництва. США, у свою чергу, розширюють свої торговельні можливості та забезпечують доступ до нових ринків. Це партнерство також сприяє зміцненню економічної стабільності обох країн.

Таким чином, співробітництво між Україною та США в аграрній сфері має великий потенціал для подальшого розвитку. Взаємний обмін знаннями, досвідом та ресурсами сприяє модернізації аграрного сектору, підвищенню його конкурентоспроможності та забезпеченню стійкого економічного зростання. Це партнерство не тільки зміцнює економіку обох країн, але й сприяє глобальній продовольчій безпеці та покращенню якості життя населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Братко І. Міжнародна допомога США: правові та політичні аспекти. *Американська історія та політика*. 2017. № 4. С. 9–17.
2. Бураківський, І., Мовчан В. 2022. Економічна складова Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління. Київ: Інститут економічних досліджень і політичних консультацій
3. Ващишин М. Я. Тенденції розвитку аграрного права України. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право. 2014. №. 197 (1). С. 63–68.
4. Гейць В. 2022. Оцінка впливу Угоди про асоціацію / ЗВТ між Україною та ЄС на економіку Україн. Київ: «Інститут економіки. та прогнозування. НАН України».
5. Готра В. В. Сучасний стан, фактори забезпечення та напрями активізації інвестиційної діяльності у сфері сільського господарства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 6 (168). С. 114–121.
6. Демчак, І., Митченко, О., Майданюк, О. 2022. Зовнішня торгівля України товарами АПК з країнами ЄС. Київ: НДІ „Укראгропромпродуктивність”.
7. Захарова, О. 2022 Особливості застосування гравітаційних моделей в аналізі міжнародного торговельного співробітництва. Вісник маріупольського державного університету. Економіка 8:145 –151.
8. Лупенко Ю. О. Розвиток аграрного сектору економіки України: прогнози та перспективи. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Економіка. 2015. №. 2 (2). С. 30–34.
9. Савельєва О. М. До питання про перспективи розвитку аграрного права України в умовах забезпечення сталого розвитку аграрного сектору. *Право і суспільство*. 2014. № 2. С. 111–115.

10. Савельєва О. М. Предмет аграрного права України в умовах сталого розвитку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00. 06. Харків, 2016. 220 с.
11. Якубович В. А. Використання міжнародного досвіду в процесі розбудови системи аграрного страхування в Україні: досвід Іспанії / В. А. Якубович // Економіка АПК – 2021. – № 6. – С. 47-52.
12. В Україні намолочено майже 51 млн тонн зерна. URL: <https://minagro.gov.ua/news/v-ukrayini-namolocheno-majzhe-51-mln-tonn-z...>
13. Головачко В., Ліба Н., Вибер Е. Аналіз можливості розвитку сільського господарства в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-45>
14. Драговоз М. В. Вплив іноземного інвестування на розвиток сільського господарства. *Економічний розвиток держави та регіонів в контексті сучасних інтеграційних процесів*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-308-1-5>
15. Експорт-імпорт послуг за країнами світу за 2022 рік. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/zd/eip_kv/eip_kv_u/eip_2011_u.htm.
16. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/zd/e_iovt/arh_iovt2012.htm
17. Зберігання зерна в полімерних рукавах: як все зробити правильно? URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zberigannya-zerna-v-polimernih-rukavah-yak-...>
18. Збитки від загибелі тварин та пошкодження тваринницьких ферм становлять приблизно 2 млрд гривень. URL: <https://minagro.gov.ua/news/zbitki-vid-zagibeli-tvarin-ta-poshkodzhenny...>

- 19.«Зернова ініціатива»: за перший місяць роботи відправлено понад 1,7 млн тонн агропродукції. URL: <https://mtu.gov.ua/news/33674.html>
- 20.Зерновий коридор: 15,9 млн тонн агропродукції виїхало з України. URL: <https://minagro.gov.ua/news/zernovij-koridor-159-mln-tonn-agroprodukcij...>
- 21.Зоря О. П. Розвиток аграрного страхування в Україні / О. П. Зоря / URL: http://www.rusnauka.com/33_NIO_2022/Economics/54572.doc.htm
- 22.Мединська Н., Новаковська І., Близнюк В. Вплив рентних платежів на природокористування: аналіз економічних й екологічних аспектів сьогодення та в період післявоєнного відновлення. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 6(24). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-6\(24\)-118-130](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-6(24)-118-130)
- 23.Микола Сольський закликав ЄС допомогти Україні провести весняну посівну. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mykola-solskyi-zaklykav-ies-dopomohty-ukrai...>
- 24.Наповнюють бюджет і годують. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/napovnyuyut-byudzhet-i-goduyut/>
- 25.Наше бачення майбутнього експорту зерна. URL: <https://ukragroconsult.com/news/nashe-bachennya-majbutnogo-eksportu-zer...>
- 26.Норець В. Г. Інвестиційний клімат України: проблеми та шляхи покращення : thesis. 2018. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/11261> (дата звернення: 02.07.2024).
- 27.Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. Другий випуск, 10 листопада 2022. URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreport...>

28. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України. Непряма оцінка пошкоджень. 8 червня 2022. URL: [рокуhttps://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/Damages_repor...](https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/Damages_report...); Звіт «Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення – серпень 2022» спільно підготовлений Світовим банком, Урядом України та Європейською Комісією. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099545009082226957/pdf/P178...>
29. Перспективи участі активів ВМСЗС України в операції НАТО “Океанський щит”. URL: http://www.mil.gov.ua/index.php?lang=ua&part=international_cooperation&sub=Participation_NATO_operations
30. Продажі комбайнів в Україні знизились у понад 2 рази. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/prodazi-kombajniv-v-ukraini-znizilis...>
31. Ринок добрив 2022: українська хімія витримала удар, адаптувалася до військових умов і розпочала відновлення. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/880515.html>
32. Сутінки агрохолдингів: як війна змінить сільське господарство України. URL: <https://mind.ua/publications/20245288-sutinki-agroholdingiv-yak-vijna-z...>
33. США і Україна виступили із спільною заявою за результатами Третього засідання Ради з торгівлі та інвестицій 13 жовтня 2020 р. / <http://ukrainian.ukraine.usembassy.gov/uk/trade-investment.html>.
34. Тарас Висоцький: Окупанти крадуть в українських аграріїв зернові, олію, овочі та сільгосптехніку. URL: <https://minagro.gov.ua/news/visockij-okupanti-kradut-v-ukrayinskih-agra...>

- 35.Ткаченко А. С. Стан та перспективи органічного сільського господарства у регіонах України. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2018. № 2. С. 49–54. URL: <https://doi.org/10.31210/visnyk2018.02.08>
- 36.Третина українських земель є потенційно небезпечною для с/г робіт. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/tretina-ukrainskih-zemel-e-potencijn...>
- 37.Україна цього року експортувала агропродукції на 21,1 мільярдів доларів. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-tsoho-roku-eksportovala-ahroprodukt...>
- 38.У Нацбанку озвучили прогноз врожаю зернових у 2023 році. URL: <https://agropolit.com/news/24950-u-natsbanku-ozvuchili-prognoz-vrojayu-...>
- 39.У 2023 році очікується дефіцит продукції від фермерів. URL: <https://krivbass.city/news/view/u-2023-rotsi-ochikuetsya-defitsit-produ...>
- 40.Фисун І. В. Зарубіжний досвід страхування аграрних ризиків та доцільність його застосування в Україні / І. В. Фисун. URL: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2021/Economics/78211.doc.htm
- 41.Чайка Т. О. Екологічні наслідки традиційного сільського господарства. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2013. № 3. С. 95–99. URL: <https://doi.org/10.31210/visnyk2013.03.18>
- 42.Через повномасштабну війну посівні площі в Україні зменшилися на 25 %. URL: <https://agropolit.com/news/24947-cherez-povnomasshtabnu-viynu-posivni-p...>
- 43.Якою буде посівна кампанія цього року: про зміни в структурі посівних площ розповів Тарас Висоцький. URL: <https://minagro.gov.ua/news/yakoyu-bude-posivna-kampaniya-cogo-roku-pro...>

44. Chaddad, F., & Cook, M. (2004). Understanding New Cooperative Models: An Ownership-Control Rights Typology. *Review of Agricultural Economics*, vol. 26(3), p. 348-360
45. Lupenko, Yu. O., Malik, M. J., Bulavka, O. H. and other (2020). *Stratehichni napriamy staloho rozvytku sil's'kykh terytorij na period do 2030 roku*, NNTs IAE, Kyiv.
46. Münkner, H.-H. (2006). Better Together. Management, morals and co-operation in times of globalisation, *Journal of Co-operative Studies*, vol. 39/1, p. 16-23.
47. Organization F. a. A. Unpacking water tenure for improved food security and sustainable development. Food & Agriculture Organization of the United Nations, 2021.
48. Ortmann, G. (2007). Agricultural Cooperatives I: History, Theory and Problems. *Agrekon*, vol. 46(1), p. 40-68.
49. Cherven I. I., Pavliuk S. I. Important directions and problem aspects of agricultural cooperation development in Ukraine. *Ukrainian black sea region agrarian science*. 2018. Vol. 100, no. 4. P. 4–10. URL: [https://doi.org/10.31521/2313-092x/2018-4\(100\)-1](https://doi.org/10.31521/2313-092x/2018-4(100)-1)
50. Current trends in the agricultural sector and agricultural policy development. *USA & canada: economics – politics – culture*. 2021. No. 10. URL: <https://doi.org/10.31857/s268667300016897-6>
51. Exxon, Shell-led group win \$10 billion Ukraine gas project / <http://www.reuters.com/article/2022/08/15/us-shell-exxon-mobil-ukraine-idUSBRE87E0C320120815>.
52. GeneMarks. Outsourcing Fuels Ukraine's IT Boom / <http://www.forbes.com/sites/quickerbetteartech/2022/08/27/outsourc-ing-fuels-ukraines-it-boom/>
53. Kassam A., Friedrich T., Derpsch R. Successful experiences and lessons from conservation agriculture worldwide. *Agronomy*. 2022. Vol. 12, no. 4. P. 769. URL: <https://doi.org/10.3390/agronomy12040769>

54. Knutson R. D., Armbruster W. J. Program challenges and future opportunities. *US programs affecting food and agricultural marketing*. New York, NY, 2012. P. 507–520. URL: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-4930-0_19
55. Kundieieva G., Kulish O. Marketing strategy for development grain complex agriculture of Ukraine. *Scientific works of national university of food technologies*. 2017. Vol. 23, no. 4. P. 81–88. URL: <https://doi.org/10.24263/2225-2924-2017-23-4-12>
56. Kwiek M. What large-scale publication and citation data tell us about international research collaboration in Europe: changing national patterns in global contexts / Marek Kwiek // *Studies in Higher Education*, 2021. Vol. 46, Issue 12. P. 2629–2649. <https://doi.org/10.1080/0307579.2020.1749254>
57. Liu M., Chen X., Jiao Y. Sustainable agriculture: theories, methods, practices and policies. *Agriculture*. 2024. Vol. 14, no. 3. P. 473. URL: <https://doi.org/10.3390/agriculture14030473>
58. Marinescu N. Past, present and future challenges for the common agricultural policy. *Re-Examining EU policies from a global perspective*. URL: <https://doi.org/10.1057/9781137307064.0008>
59. Senate Foreign Relations Committee Subcommittee on European Affairs Hearing “Ukraine at a Crossroads: What’s at Stake for the U.S. and Europe?” February 1, 2022. URL: http://www.foreign.senate.gov/imo/media/doc/Edward_Chow_Testimony.pdf
60. Tuninetti M. Prediction of new scientific collaborations through multiplex networks / M. Tuninetti, A. Aleta, D. Paolotti et al. // *EPJ Data Sci*, 2021. Vol. 10:25. P. 1–10. URL: <https://doi.org/10.1140/epjds/s13688-021-00282-x>

61. Ukraine grants gas rights to Shell and Chevron / <http://www.euronews.com/2022/05/11/ukraine-grants-gas-rights-to-shell-and-chevron/>.
62. Yang F., Gu S. Industry 4.0, a revolution that requires technology and national strategies /Fengwei Yang, Sai Gu // Complex & Intelligent Systems, 2021. #7. P. 1311–1325. URL: <https://doi.org/10.1007/s40747-020-00267-9>